

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

„Összefogással a Tiszazugért”

Készítette: Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport

Tiszazugi-Leader Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
1. Vezetői Összefoglaló.....	4
1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	4
1.2 Főbb célkitűzések.....	5
1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat célja.....	6
1.4 A 2011. évi során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők.....	6
1.5 A HVS során elfogadott módosítások.....	8
2. Helyzetelemzés.....	10
2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése.....	11
2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség.....	15
2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése.....	15
2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága.....	16
2.5 SWOT elemzés.....	17
3. Helyi Vidékfejlesztési Stratégia.....	20
3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	20
3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez.....	21
3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései.....	24
3.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései.....	27
3.5 Forrás allokáció.....	40
4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések.....	42
4.1 Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés.....	42
4.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása.....	43

5. Mellékletek.....	46
5.1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek.....	46
5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció.....	48
5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok.....	54
5.4 Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek).....	55
5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai).....	59
5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája.....	68
5.7 Fenntarthatósági alapelvek.....	68

1. Vezetői összefoglaló a térségről

1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia Jövőképe

Az ipar háttérbe szorulásával, az alternatív piacok keresésével és kialakításával nyílik számunkra lehetőség a kiemelkedésből. A térség gazdaságának újraszerveződése folyamatban van, fő irány vonala a turizmus és az erre épülő gazdaság lesz a meghatározó. Természetesen az egészséges egyensúlyt és szinergiát meg kell teremteni a turizmus, mint ipar, illetve a gazdaság, mint az ebből profitáló terület aránya között.

A Tiszazug kistérség és a tervezési területen elhelyezkedő 11 település helyzete a fejlesztési lehetőségek tekintetében jónak mondható. A térség gazdag természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik, melynek kiaknázása mindannyiunk közös érdeke és feladata. A térség igen jelentős kulturális hagyományokkal rendelkező népcsoportokat foglal össze. A helyi vidékfejlesztési stratégia végrehajtása következtében a térség kulturális, természeti és gazdasági potenciálja növekedni fog, amely az egész térség felemelkedését hozza magával. A Tiszazug kistérség fő fejlesztési vonalait a természeti értékek illetve a kulturális hagyományok jelölik ki.

A turizmus potenciálja 2013-ra a véghez vitt fejlesztések következtében nagymértékben növekedni fog, helyi adottságok teljes körű kihasználásával, a régió kiemelkedő célpontja lesz az idelátogató turisták számára. A megvalósított elképzelések következtében az eddig korlátozottan rendelkezésre álló szálláshelyek megfelelő számban és minőségben állnak majd rendelkezésre. Természetesen az térségben található természeti és épített környezet állapota nagymértékben javulni fog, hiszen a versenyképes turisztika alapja az egészséges környezet. Az ilyen módon beáramló plusz tőke nagymértékben fogja javítani főként a kisvállalkozások helyzetét, hiszen rendelkezésre fog állni az az alap, amely a vendéglátásra épülő szolgáltatások kialakításához nélkülözhetetlen.

Térségünkben nagy hagyományai vannak a helyi termékeknek, melyek megfelelő turistaszám esetén kiugrási lehetőséget biztosítanak a helyiek számára. A helyi termékek előállításában helyi vállalkozók és kistermelők játszanak szerepet, mellyel tovább öregbítik a térség hagyományait.

Munkahelyek száma növekedni fog és ezáltal, a jelenleg segélyen és létminimum közelében élők lehetőségei növekedni és az államtól való anyagi függetlensége csökkenni fog. Ennek következtében, főként helyi munkavállalók helyzete fog javulni. A helyi munkavállalók aktív részesei lesznek az integrált vidékfejlesztési politikának, hiszen a helyben élő és dolgozó lakosság fogja alakítani és fejleszteni környezetét, amely a megélhetésének az alapján képezi. A helyben élők érdekeltek lesznek a térség felemelkedésének az elérésében.

A térség megújuló energiaforrásainak kiaknázása szintén hozzájárul az élhető és tisztább környezetért, mely hosszú távon anyagi megtakarítással jár a térségnek és az államnak egyaránt.

A környező települések integrációs együttműködése szorosabbá válik, mellyel a céltudatos és előre mutató fejlesztések illetve a megvalósítás során felmerülő problémák megoldása könnyebbé válik. A települések önkormányzatai kihasználva a helyi adottságokat és az összehangolt munkájának köszönhetően a turisták számára több napos programokat biztosítanak, mellyel növelhető az eltöltött vendégéjszakák száma, a tőke beáramlása ezáltal

nagyobbá és folyamatossá válik. Lehetővé válik a turizmusra épülő gazdaság kialakítása, amely nem csak a helyi piacokra termelne, hanem országos piaccal menedzselné a térséget.

A HVS-ben foglalt fejlesztési célok megvalósulásával egy komplex, jól működő és a 21. század által támasztott kihívásokra azonnal és jól reagáló rendszer kiépülése valósul meg. Ez a komplex rendszer egyszerre ötvözi a helyi adottságok és igények párhuzamának közelítését a munkahelyek teremtésével és a környezet megóvásával. Illetve a turizmus által gerjesztett vállalkozói munkakedv növekedését (vendéglátás, kis ipari tevékenységek) a munkanélküliség elleni törekvésben.

Jövőbeni fő cél az, hogy 2013-ra Tiszazug Leader HACS térség elinduljon a fejlődés útján és 2020-ra Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége legyen. Ahol emelkedik az életszínvonal, és javul az életminőség, ahol több a munkahely, magasabbak a jövedelmek, versenyképes tudású emberek és versenyképes vállalkozások növekvő teljesítménye gyarapodó jövedelmet biztosít, és célzott méltányos támogatások nyújtanak segítséget a nehéz helyzetben lévőknek, ahol biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet, egészségesebb és hosszabb az élet.

A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedésekkel kell biztosítani az adott térség, régió felemelkedését. Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egymásra építve szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését.

A gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a kis-és középvállalkozások fejlesztésére, hiszen ez a szektor alkalmazza a munkaerő legnagyobb részét, fontos forrása a jövedelemtermelésnek, és hozzájárul gazdasági verseny erősödéséhez. Csak a tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése biztosíthatja a tartós helytállást a globális versenyben, ezért az oktatás és képzési rendszereknek alkalmazkodniuk kell a munkaerő-piaci igényekhez, ami e rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztését igényli.

A Tiszazugi Leader Helyi Akció csoport települései részére a kitörés és a fejlődés útjára lépés csak összefogással lehet elérni. A sikeres programokhoz a jó kezdeményezéseken és a szükséges pénzen túl a települések hatékony együttműködésére van szükség

1. 2 Főbb célkitűzések

A térség turisztikai vonzereje a fő kiugrási lehetőségünk. A versenyképes térségi turizmus feltételeit szükséges megteremtünk. Értékes természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik a Tiszazugi kistérség, melynek megőrzésében fő szerepet a turizmusból élő vállalkozók és a helyi lakosság a motivált. (7.sz. melléklet) Támogatásokon keresztül megteremtjük az emberek foglalkoztatási lehetőségeit, mind a turizmus, mind pedig a rá épülő kisipari tevékenységek tekintetében. A munkanélküliség csökkenésével tehermentesíteni kell a szociális ellátói rendszeren át az államot, amely az ilyen módon felszabadult forrásokat a természeti értékek megőrzésére fordíthatja. Fontos célkitűzés a jelenleg munkanélküli lakosok bevezetése ismét a munka világába oly módon, hogy a térség jellegzetes és hagyományos szereppel bíró termékeit népszerűsítsék és egy külön ágazat képében ebből bevételi forrásokhoz jussanak. (14-15-16-17. sz. mellékletek)

Rendkívül fontos a térség településeinek a szorosabb együttműködésének elősegítése és megteremtése, hiszen összefogással a felmerülő problémák egyszerűbben orvosolhatóak. Az együttműködés kialakításával lehetővé válik az ide látogató turisták számára a több napot felölelő programok szervezése is, mellyel a vendégéjszakák száma növekedni fog, ezáltal a beáramló tőke is. (20. sz. melléklet)

Egységes stratégia kialakítására van szükség mely az említett törekvések megvalósulásának elősegítését hivatott szolgálni, és ezáltal ki kell alakítani a térség újjászerveződött gazdasági struktúráját is.

Fő feladat a növekvő energiaárak és környezetszennyezés miatt, az egyéb, alternatív és megújuló energiaforrások használati arányának a növelése. Ezzel egy időben, költségtakarékosság és környezetkímélő technológiák elterjedését kell előtérbe helyezni.

Általános célok:

1. A Foglalkoztatási helyzet javítása képzések biztosításával és az esélyegyenlőség szem előtt tartásával
2. A vidéki turizmus fejlesztése, új szolgáltatások és új kapacitások kialakításával, létrehozásával, települések együttműködésével és összehangoltságával
3. Az épített és természeti örökség megőrzése, falufejlesztés
4. Fenntartható és környezetkímélő agrárgazdaság (8. sz. melléklet)
5. A helyi vállalkozások támogatása, együttműködésük, integrációjuk elősegítése, a helyi termékek és szolgáltatások előállításának és marketingjének támogatása (19. sz. melléklet)
6. Önkormányzati szolgáltatások és közösségi közlekedés fejlesztése
7. A Foglalkoztatási helyzet javítása képzések biztosításával és az esélyegyenlőség szem előtt tartásával

1. 3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat célja

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának alapvető célja, hogy válaszokat adjon a HVS végrehajtásának előrehaladása és a HVS által elért eredmények, valamint a helyi, hazai, és globális gazdasági, társadalmi környezetben bekövetkezett kedvezőtlen változásokra. (14-15-16-17. sz. mellékletek) Az egyébként is hátrányos helyzetben lévő települések lakosságánál a gazdasági recesszió hatása az elszegényesedés és eladósodás növekvő tendenciáját mutatja. Vállalkozások mentek csődbe, illetve önerő hiány miatt a meglévő vállalkozások fejlesztésre benyújtott pályázatainak száma csökkent. A 2007-ban megfogalmazott igények mára halmozottan jelentkeznek, hiszen az elmúlt 3 évben nagymértékben csökkent a sajáttőke, fejlesztésekre fordítható pénzmennyiség összege, valamint egyre nagyobb problémát jelent a fenntartás mind három szektorban egyaránt.

1. 4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

1. HIRDETMÉNY átadása - 2011. február 8. Akciócsoportunk első intézkedésként összeállított egy **HIRDETMÉNY-t**, melyet eljuttattunk minden HACS települési önkormányzathoz.

2. HACCS honlapon való megjelentetés–Tájékoztatás Helyi Vidékfejlesztési Stratégia Felülvizsgálatáról - 2011. február 07.

Letölthető projektötlet adatlap- 2011. február 07.

Hirdetmény megjelentetése – 2011. február 11.

3. Nyilvános Indító megbeszélés tartottunk 2011. február 16.-án kunszentmártonban. A 7 számú civil, 7 számú vállalkozói és 5 számú közszféra képviselő jelent meg. Az indító megbeszélés alkalmával megválasztásra kerültek a Tervezői Csoport tagjai. A csoport létszáma 9 főből áll, valamint a csoport vezetője.

4. Megtartott fórumok – 2011. március 1.-től március 7-ig 7 db lakossági fórum;
A felülvizsgálat 1. szakaszának lezárásáig **7 lakossági fórumot** tartottunk az Akciócsoport több településén. Minden településre eljutattuk a lakossági fórum meghívóját. Az első helyszín 2011. március 01. 9 óra 30-kor Cserkeszölőben, Köztársaság tér 1. alatti Polgármesteri Hivatalban került megrendezésre 7 fő részvételével. Majd ezt követően a következő helyeken és időben kerültek megrendezésre a lakossági fórumok:

- 2011. március 02. 9óra 30; Tizsakürt, Hősök tere 1. Polgármesteri Hivatal. Jelenlévők száma: 6 fő

2011. március 02. 11 óra; 5464 Tiszainoka, Kossuth utca 2. Polgármesteri Hivatal. Jelenlévők száma: 12 fő

2011. március 02. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. Jelenlévők száma: 8 fő

2011. március 03. 10 óra; 5475 Csépa, Rákóczi út 24. Polgármesteri Hivatal. Jelenlévők száma: 6 fő

2011. március 03. 11.20 óra; 5462 Cibakháza, Szabadság tér 5. Polgármesteri Hivatal. Jelenlévők száma: 7 fő

2011. március 07. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. Jelenlévők száma: 10 fő

Lakossági fórumok során minden alkalommal a felülvizsgálat indokoltságának és maga a HVS összefoglaló ismertetését párbeszéd jellegű megbeszélések követték kérdések válaszok formájában. A fórumok adta lehetőséget kihasználva minden településen projektadatlapokat gyűjtöttünk. Pozitív tapasztalatként nyugtáztuk, hogy a vártnál nagyobb számú érdeklődés volt általában minden helyszínen és a projektötletek benyújtásánál egyaránt.

5. Tiszazug Tv-ben való megjelenés fórumok időpontjai: 2011. február 25-től - március 04-ig.

Tiszazug Tv-ben való megjelenés fórumok időpontjairól és helyszíneiről. A felülvizsgálat kezdését megelőzően tájékoztatást adtunk ki a térségi tv képűtségben mely folyamatosan ment a 1.szakasz utolsó lakossági fórum dátumáig.

6. Tervezői csoport értekezletek: 2011. február 16 - március 09-ig 3 db értekeztet.

Három **tervezői csoport értekeztetet** tartottunk eddig, melynek az Akciócsoport székhelyén Kunszentmártonban adtunk helyet:

2011. február 16. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszéferá képviselében illetve a TCS vezetőként a HACS munkaszervezet vezetője.

2011. március 02. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszéferá képviselében illetve a TCS vezetőként a HACS munkaszervezet vezetője.

2011. március 09. 15 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszéferá képviselében illetve a TCS vezetőként a HACS munkaszervezet vezetője.

7. Személyes konzultációk biztosítása ügyfélszolgálat ideje alatt: folyamatos **Személyes konzultációkat** biztosítottunk az iroda ügyfélszolgálati ideje alatt. A munkaszervezet irodájában napi szintű konzultációt folytattunk mind személyesen, mind elektronikus, mind pedig telefonos kapcsolat formájában.

8. Projektadatlap gyűjtése – 2011.02.16.-tól - 2011.03. 04.-ig.

- Honlapról a dokumentumtár menüpont alatt letölthető projektadatlap kitöltése, nyomtatása és aláírás után székhelyre való eljuttatása,

- A lakossági fórumok alkalmával kapott projektötletek a megjelentek részéről,

- Személyesen a munkaszervezeti irodába behozott,

- illetve postai úton is érkezett.

Beérkezett:

III. tengely – Mikroállalkozások létrehozása és fejlesztése:	9 db
III. tengely – Turisztikai szolgáltatások fejlesztése:	6 db
III. tengely – Falufejlesztés:	28 db
<u>IV. tengely:</u>	<u>11 db</u>
Összesen:	54 db

9. HACS döntéshozó testület általi felülvizsgált HVS 1. szakaszának elfogadtatásának dátuma: 2011. március 17. 10 óra. Helye: Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. 1. emelet Tanács terem.

1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A 2007-ben elfogadott HVS alapján véve hasonló célkitűzéseket fogalmazott meg. A felülvizsgálat során ezek a célkitűzések kerültek pontosításra a társadalmi- és gazdasági helyzet negatív irányú változásaira tekintettel.

Pontosított célkitűzések megnevezései:

1. **Célkitűzés:** Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába (14-15-16-17. sz. mellékletek)
2. **Célkitűzés:** Turisztikai kínálat növelése
3. **Célkitűzés:** Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállítása és versenyképes értékesítésének támogatása
4. **Célkitűzés:** Települések együttműködésének javítása
5. **Célkitűzés:** Tiszazug kistérség természeti- és kulturális örökségvédelme
6. **Célkitűzés:** Fiatalok megismertetése a Tiszazugi kistérség hagyományaival
7. **Célkitűzés:** A Tiszazugi lakosok egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel
8. **Célkitűzés:** A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása
9. **Célkitűzés:** Térség igényeihez igazodó szakismertekre épülő képzések ösztönzése (18. sz. melléklet)

2. Helyzetelemzés

A Tiszazugi-Leader VP NP Kft. területe 11 települést foglal magába, melyek közül 2 város. A térség lakossága 32,950 fő, a városokban élő lakosok száma 15,787 fő. A térség lakossága az elmúlt 3 évben 1231 fővel csökkent, 2011 februári adatok alapján. A Helyi Akció csoport települései Tiszaföldvár kivételével teljes mértékben lefedik a Kunszentmártoni Kistérség területét, valamint a Szolnoki Kistérség területén elhelyezkedő Martfű város tartozik még hozzánk. A HACS térséget 11 település alkotja: Cserkeszőlő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű. A Tisza- és Hármas-Körös által közrefogott terület az Észak- Alföldi régióhoz tartozik, a Dél – Alföldi régió mindhárom megyéjével határos. A négy megye e találkozásánál fekvő településeinkre mindig erőteljes vonzást gyakoroltak a környező városok. A kistérség csupán 50-50 km távolságra fekszik két megyeszékhelytől (Szolnok, Kecskemét). Meghatározó szereppel bír a térségen kívüli Csongrád, Szentes, Szarvas. Kedvező a kistérség földrajzi elhelyezkedése. Fontos közlekedési tengelye a 44. sz. főútvonal, amely az ország egyik legjelentősebb Kelet –nyugat irányú tranzitútja. Az Útvonal áteresztő képességét a tervezett új M44-es gyorsforgalmi autópályát jelentősen javítani fogja. Területeken észak –déli irányban átszelő 442. sz. és 45.sz. főútvonalak a Magyarországtól délre fekvő országokba irányuló forgalomba kapcsolják be. (4-5-6. sz. mellékletek)

Nyugati határa Budapesttől mindössze 130 km-re van, és a fent említett vonzópontokkal (városokkal) együtt közúton és vasúton egyaránt elérhető.

A kistérség mind a megyei átlagnál, mind a szomszédos térségeknél hagyományosan fejletlenebb. Tipikus elmaradott térségnek mondható, amely településközi kapcsolatai alapján „város és vidék” vonásokat mutat.

A Tiszazugi alapvetően és tradicionálisan mezőgazdasági terület. (7-8. sz. mellékletek)

Szerkezete nagymértékben átalakult. Kitörési pontjai, fejlődési lehetőségei korlátozottak. Az itt előállított mezőgazdasági termékek döntő része máshol kerül feldolgozásra.

Az ipari termelés a városokra Kunszentmártonra, Martfűre és Tiszaföldvárra koncentrálódik, döntően kis-és középvállalkozások formájában. Az egyéni vállalkozások többsége kényszervállalkozás. (19. sz. melléklet)

A településeinken élő társadalmi helyzetét elsősorban a kedvezőtlen demográfiai folyamatok (elvándorlás, elöregedés), az egyoldalú gazdaság és infrastrukturális lemaradás határozza meg. (13. sz. melléklet)

A gazdasági földrajzi realitásokat figyelembe véve a térség kitörési pontjait a természeti és kulturális értékeinken alapuló, már jó irányba haladó fejlesztések jelentik.

A természeti értékek közül kiemelkedik a termál gyógyvíz kincs, a rátelepült fürdő kultúrával (Cserkeszőlő, Martfű, Tiszaföldvár) és a Tizsakürti Arborétum.

Projekt terveink kiemelten segíthetik a kistérség gyógyfürdő és természet közeli turisztikai vonzerejének fejlesztését. Több településünkön már adottak a lehetőségek az aktív turizmus a lovaglás, horgászat, vadászat és az ökoturizmus kedvelőinek.

A helyi vidékfejlesztési stratégia számolva a lehetőségekkel meghatározta fő fejlesztési prioritásokat és az ehhez kapcsoló intézkedéseket. A stratégia kiindulva a kistérség helyzetéből megoldásokat tartalmaz, melyhez 6 prioritást fogalmaztunk meg.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011. évi felülvizsgálatát indokoltá teszik a 2007 óta bekövetkezett kedvezőtlen változások. Elsődleges változásként fontos megemlíteni, hogy kedvezőtlenül módosult a települések munkaerőt foglalkoztató vállalkozásaik száma. Jelentős mértékben megemelkedett a munkanélküliek száma az elmúlt 3 évben. (14-15-16-17. sz. mellékletek)

A térségen belül a legtöbb vállalkozás a Kereskedelem, javítás szektorban tevékenykedik. A legnagyobb foglalkoztató a feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, vízellátási szektor

2. 1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

2. 1. 1 A Térség általános bemutatása

A 47 leghátrányosabb helyzetű kistérség közé tartozik a Kunszentmártoni kistérség, melynek települései a következők: Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszőlő, Szelevény, Csépa, Tizsasas, Tizsakürt, Tizsainoka, Nagyrév, Cibakháza. (5-10-11-12. sz. mellékletek) A Szolnoki Kistérség települései közül Martfű város képezi részét a Tiszazugi – Leader HACSNak. Valamennyi településre jellemző, hogy a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A foglalkoztatás jellemző módjai a közmunka, és a közcélú foglalkoztatás, melyek a munkanélküliség mérséklésének és a munkanélküli lakosság szociális helyzetének javítását elősegítő kezdeményezések. Az önkormányzatok költségvetési hiányából kifolyólag azonban leépítésekre kényszerülnek. A kényszerű leépítések egyik lehetősége a nyugdíj előtt állók nyugdíjazása.

Az oktatás részben összefügg a nem kedvező önkormányzati lehetőségekkel. A folyamatosan csökkenő gyermeklétszám hatására várható a kisebb települések iskoláinak bezárása, illetve a pedagógusok létszámának csökkentése, esetleges teljes leépítése. Várható tendencia a több település összefogásával működtetett iskolák megjelenése (iskolatársulások), illetve a gyermekek ingázása lakhelyük és az iskola között (többcélú társulás). (18. sz. melléklet)

Az egészségügyi intézmények finanszírozása szintén terhet ró a helyi önkormányzatokra, ugyanakkor jellemző a kisebb településekre az orvosi szakellátás hiánya. Ezek gyűjtőhelyei a nagyobb települések (Kunszentmárton, Martfű) melyek egészségügyi centrummal rendelkeznek. Kunszentmárton az ÉAOP4.1.2/B pályázati kiírásán 570, 631 millió forint támogatást nyert a szakorvosi rendelő teljes körű felújítására, melynek előkészületei már megkezdődtek. Az ügyeleti szolgáltatás fenntartása komoly gondot okoz annak díjazása miatt. A kistérség számos településén betöltetlen háziorvosi, és fogorvosi pozíciók vannak. A foglalkoztatásban nincs jelentős szerepük.

Kulturális téren sincs lehetőség bővítésre, a meglévő kulturális intézmények az esetek túlnyomó részében rossz állapotban vannak, eredeti funkciójukat csak részben képesek ellátni, a foglalkoztatásban nincsen meghatározó szerepük és várhatóan nem is lesz.

Ezek a települések számottevő iparral nem rendelkeznek, jellemzőek rájuk a mikrovállalkozások, a társas vállalkozások hiánya. Az alapszolgáltatások színvonala elégséges.

A rendszerváltozás utáni években és napjainkban is jellemző, hogy a térséget, akárcsak Jász-Nagykun-Szolnok Megyét alapvetően elkerülik a befektetők.

Jelentősebb nagyvállalat nem telepedett meg a térségben. Ennek okai keresendők a kedvezőtlen földrajzi fekvésben, a térség nehéz megközelíthezőségében, az infrastruktúra

hiányosságaiban. Elengedhetetlenek ezen helyzet megváltoztatásához a gyorsforgalmi utak és az autópályák.

Kihasználatlan lehetőségek rejlenek a turizmusban és kihasználatlanok a természeti erőforrások is. Ennek oka a tőkehiányban keresendő, valamint a befektetők hiányában.

A települések alapvető infrastrukturális elmaradottsággal rendelkeznek, elsősorban az utak, járdák, csatornahálózat, szennyvízhálózat terén.

2. 1. 2 A térség környezeti állapota

A folyók szabdalta domborzat is eltérő a jellemzőnek gondolt alföldi sík vidéktől. A térségben számos holtág található – Tiszaug, Csépa, Cibakháza, Nagyrév, Öcsöd, Kunszentmárton és Szelevény határában. A helyenként nagy felületű náddal borított, de helyenként még nyílt vízzel is rendelkező szikes jellegű lápok költő- és élőhelyet biztosítanak számos nagy testű védett madárfajnak (kanalas géme, kócsag félék – Tiszakürt, Cserkeszölő – Nagyfertő, Csépai fertő), kétéltűeknek és a szikes élőhelyek növényvilágának. A rovarvilágból kiemelkedő jelentőségű a Tiszán és a Körösön is június vége felé nagy tömegben megjelenő, a kérész félék családjába tartozó tiszavirág. A térségben számos kunhalom is található. A térségben számos barokk stílusú katolikus templom található a XVIII. századból. Nagyrévnél a feltárt leletek kora bronzkori lakóhelyet jeleznek. (7-9. sz. mellékletek)

Nagy hagyományai vannak a mezőgazdasági termelésnek, elsősorban a növénytermesztésnek (fóliás zöldség), szőlészetnek. (8. sz. melléklet) Míg Martfű az ipari termelés egyik térségi központja volt (Tisza Cipőgyár) és ma is ipari jellegét őrzi (Bunge Rt., Heineken Sörgyár). A tranzitforgalom a 44-es út mentén fekvő települések - a kereskedelem és a szolgáltatások - fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul. A térség nagy jelentőségű termálvíz- bázissal rendelkezik és az erre épülő fürdőkkel (Cserkeszölő, Martfű, Tiszaföldvár). A térség rendkívül kedvező adottságokkal rendelkezik a turizmus tekintetében.

2. 1. 3 A térség foglalkoztatottsági helyzete

A rendszerváltás után a nagy szocialista üzemek megszűntek vagy átalakultak a térségben, a létrejött tőkehiányos mikro- és kisvállalkozások nem képesek felszívni a munkavállalókat. A térségben a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik, jellemző az aluliskolázottság és a nem versenyképes szakmával rendelkezők magas aránya. A hátrányos helyzetű csoportok körében magas a munkanélküliség (romák, nők). A munkáltatók hiánya és a bérek színvonala miatt magas az ingázók aránya. A szakképzés nem a megváltozott viszonyokat követi, nem versenyképes képzési palettát kínál, ezért a máshol szakmát tanulók már nem is térnek vissza a térségbe. Magas a térségben az inaktív, szociális segélyből élők száma. (12. sz. melléklet)

A roma etnikum foglalkoztatottsági mutatói a legrosszabbak a térségben, ennek okai az alacsony iskolai végzettség, a hátrányos térségekbe történő koncentráció, a munkaerő-piaci diszkrimináció.

A munkakultúrára jellemző a munkaerő gyenge mobilitása és hagyománya. Ez elsősorban az idősebb korosztályra jellemző, a fiatalabb nemzedékek számára ez már nem jelent akkora problémát. A szakképzetlenség, illetve a nem versenyképes szakmák miatt más területen az aktív korú munkavállalók nem tudnak elhelyezkedni. Az új helyzethez történő alkalmazkodás, az új iránt tanúsított idegenkedés meglévő jegyek az idősebb korosztály részéről.

A térség jellemző szakmai csoportjai: a mezőgazdaságban dolgozók, a szolgáltatói szektorban dolgozók – elsősorban kisiparosok -, a könnyűiparban dolgozók, itt elsősorban a térségben nagy hagyományokkal rendelkező cipőkészítő üzemeket emelnénk ki, melyek kisüzemi formában számos településen működnek még, valamint kisebb varrodákat is ide sorolhatunk. Nehézipar a térségben nincs.

2. 1. 4 A térség helyzete a vállalkozások szempontjából

A térségre jellemző a mikro- és kisvállalkozások túlsúlya. A Kunszentmártoni kistérségben található a legkevesebb aktív vállalkozás a régióban, illetve Jász- Nagykun- Szolnok megyében. A vállalkozásokra jellemző a tőkehiány, amely nagyban korlátozza fejlesztési lehetőségeiket és foglalkoztatásban betöltött szerepüket. Az akcióterület tiszazugi részére a mezőgazdasági vállalkozások és a mezőgazdasági hagyományok túlsúlya jellemző, míg Martfűre az ipari hagyományok és a feldolgozóipar. A mezőgazdasági vállalkozások azonban nem foglalkoztatnak nagy létszámban munkavállalókat, inkább az idénymunkák a jellemzőek. A térséget alapvetően elkerülik a nagybefektetők. Martfű ipari parkjában nincs megtelepedett cég, Kunszentmárton ipari parkjában jelenleg 2 cég működik, pedig elhelyezkedése kedvező logisztikai szempontból (44. főút, M5 közelsége, vasút). A szolgáltatási szektorban a térség elmaradottnak számít, egyrészt a szolgáltatások csak a városokban életképesek (több esetben csak a térségen kívüli nagyvárosokban: Szolnok, Kecskemét), a kis településeken, a kereslet alapján nem tudnak fennmaradni. (12. sz. melléklet)

2. 1. 5 A térség demográfiai helyzete

A Tiszazug Jász- Nagykun- Szolnok megye és az Észak- Alföldi régió legdélibb szegletében helyezkedik el a Tisza és a Körös folyók által határolt szegletben. Az alföldi falvak legfontosabb természeti erőforrása a termőföld. Hosszú ideig ez jelentette az itt élők egyetlen megélhetési forrását. A mezőgazdaság szerepe ma már nem kizárólagos, de még napjainkban is igen erőteljes. A kistérség területének 79%-a mezőgazdaságilag hasznosított terület, 69%-a szántó. A szántóföldi növénytermesztés legnagyobb részben a „hagyományos” növénykultúrákat, (őszi búzát, kukoricát, napraforgót) takar. A szántóföldi növénytermesztés mellett a kertészet (területaránya 0,2 %) térhódítása tovább tart, mivel a folyókkal körbevett, holtágakkal szabdalts térség területe nagyon kedvező feltételeket biztosít a kertészeti kultúrák (fűszerpaprika, paprika, uborka, karfiol, paradicsom, kínai kel) számára. A fóliás kertészet terjedése is megfigyelhető. A lakosság körében nagy hagyományokra tekint vissza a szőlő- és gyümölcsstermesztés. A szőlőterületek 90 %-a a Cserkeszőlő, Tiszakürt és Csépa külterületén

végighúzódo sávban koncentráliódik. Az ágazat jelenleg válságos időket él át. A gyümölcs túlnyomó része a „kiskertekből” kerül ki, nehezítve ezzel a feldolgozóipar minőségi és mennyiségi igényeinek kielégítését. A térség gazdálkodási kultúrájában sosem volt kiemelt jelentősége az állattartásnak.

Fontos szerepe van továbbá a szabad munkaerő felszívásában a településeken működő kereskedelmi és mezőgazdasági szolgáltató telepeknek. A térség számottevő iparral nem rendelkezik, a legjelentősebb üzemeket Kunszentmártonban és Martfűn találjuk.

Az útvonal jó minőségű, áteresztőképességét az új M44-es gyorsforgalmi autót út jelentősen javítani fogja. A másik kettő, a térséget észak-déli irányban átszelő 442. sz. (Szolnok-Kunszentmárton) és 45. sz. (Kunszentmárton-Hódmezővásárhely) főútvonalak a Magyarországról délre fekvő országokba történő áruszállítást teszik lehetővé.

A Tiszazug népessége az 1900-as évek mezőgazdasági gépesítése óta csökken. Ezt a folyamatot az 1960 utáni ipartelepítési politika tudta megállítani, mivel sok munkahelyet és képzett munkaerőt igénylő munkahelyek teremtettek. Az elmúlt 100 évben a térség népessége jelentős változásokon ment keresztül, mely érintette annak nagyságát, korösszetételét, tényleges és természetes szaporodását, az iskolázottságot és a foglalkoztatási szerkezetet egyaránt. A térség jelenlegi gazdasága alapvetően a mezőgazdaságra és feldolgozóiparra, illetve az idegenforgalomra épül. Az alágazatokat tekintve elsősorban a mezőgazdasági termékek előállítására, a műanyagipar, a textil- és bőripar, valamint a falusi és gyógyturizmus, illetve a szolgáltatások jellemzők.

A térségre az elmúlt évek statisztikai alapján a népességfogyás jellemző. A korösszetétel megváltozása következtében a térség öregedő képet mutat. Általánosan jellemző a fiatalok elvándorlása a környező nagyobb városokba, illetve Budapestre. A Tiszazugba az elmúlt években, nagy számban vándorolnak be inaktív, elszegényedett családok, elsősorban romák. (13. sz. melléklet)

A kistérség állandó lakossága jelenleg is csökken, ezt igazolják a fenti adatsorok. Különösen nagymértékű népességcsökkenés figyelhető meg a kistérségi központ, Kunszentmárton

(-2,15 %) esetében. Jelentősebb népességnövekedést egyedül Cibakházán találunk, amit a bevándorlók magas száma magyaráz. A térség településeire Cserkeszőlő kivételével, általában alacsony iskolai végzettségű kritikus szociális helyzetben lévő középkorú, vagy idősebb bevándorlók érkeznek. Ez a bevándorlási tendencia (amíg az ingatlanárak a mostani alacsony szinten maradnak), a jövőben várhatóan erősödik, tovább rontva a jelenlegi előregedett korstruktúrát.

További probléma, hogy a kistérségi fiatalok jelentős része a fővárosba vagy a környező megyeszékhelyekre költözik.

A népesség csökkenés másik okozója a természetes fogyás, azaz az élve születések és halálozások közötti negatív viszony. Kistérségi szinten elmondható, hogy a legtöbb településen közel kétszerese a halálozás az élve születésnek. Az alacsony és egyre csökkenő gyermeklétszám a fiatalok elvándorlásával, a kései gyermekvállalással és a gyermekvállalási kedv csökkenésével egyértelműen indokolható.

A kistérségben lakó roma népesség aránya településenként változatos képet mutat. Míg Cserkeszőlőben, Tizasason, Nagyréven a becsült érték 0% addig Csépan, Öcsödön, Cibakházán, Kunszentmárton, Tiszainoka 20%-körüli az arányuk. Ez az arányszám várhatóan tovább fog emelkedni

2. 1. 6 A térség infrastrukturális adottságai

A térségben az alapvető infrastrukturális ellátottság megtalálható. A közlekedés szempontjából, megközelíthetőség szempontjából azonban nem megfelelő. A szálláshelyek és vendéglátóhelyek hiánya jellemző. Az egyéb szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra is hiányos, mint pl.: bankok, szabadidős infrastruktúra, közösségi házak, - terek. (6. sz. melléklet)

2. 2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A Helyi Akciócsoportunk kiemelt fontossággal kezelte a megalakulásunktól kezdve a partnerség kezelését, és annak fejlesztését. A Helyi Akciócsoport összetétele is bizonyítja, hogy minden szektor képviselteti magát, akik részt kívántak venni a LEADER program céljainak megvalósításában. A Tiszazugi Leader HACS 39 tagból áll, 11 önkormányzat, 11 civil szervezet, és 17 vállalkozói részvétellel. A felülvizsgálat során megtartott fórumok és értekezletek ismételten a helyi összefogás hiányára világítottak rá. Ugyanakkor minden résztvevő és hozzászóló csak az összefogásban látja a felemelkedéshez vezető utat. Akciócsoportunk továbbra is az alapvető feladatának, küldetésének tekinti a térség szereplőinek célirányos összefogásának kialakítását és létrejöttét. Tervezői csoport értekezletek alkalmával első lépésként fogalmazódott meg, hogy a települések, és itt elsősorban az önkormányzatok nyissanak egymásfelé, nem az a célra vezető, ha minden település a település határig gondolkodik és saját haszonszerzés a cél, hanem ha a Tiszazugban lévő összes település együttműködik és tevékenykedik, hiszen a cél közös. Akciócsoportunk minden lehetőséget megragad a partnerség kialakítására és fenntartására, kiemelt fontosságú a nyilvánossági lépésekre, mint pl.: lakossági fórumok, aktuális információk megjelentetése írott sajtóban és térségi tv-ben, honlap napi szintű frissítése, rendszeres ügyfélszolgálati tevékenység, rendszeres kapcsolattartás pályázókkal és pályázni vágyókkal, napi szintű kapcsolattartás a Kistérségi Társulással, a Települések Szövetségével, Iparkamarával, Falugazdással és a települési önkormányzatokkal.

2. 3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése

A Tiszazugi –Leader Nonprofit Kft. területéről az első körös III. tengely négy jogcímre 32 pályázat érkezett benyújtási határidőn belül. A 32 beérkezett pályázatból 6 pályázat került elutasításra, 26 db pályázat pedig támogatásban részesült. A Tiszazugi – Leader Helyi Akciócsoport településein így a Mikrovállalkozások fejlesztésére, 11 vállalkozó benyújtott kérelme alapján 145. 364 065 Ft, Turisztikai tevékenységek ösztönzésére 4 benyújtott kérelemre 67. 208 003 Ft, Falumegújítás és fejlesztésre 7 támogatásban részesült kérelemre 116. 868195 Ft, valamint Vidéki örökség megőrzésére 4 támogatott kérelemre: 123. 868 195 Ft támogatást vehetnek igénybe a nyertes pályázók. A négy jogcím 26 nyertes

támogatási kérelmére a Tiszazugi – Leader Helyi Akciócsoport térségében összesen: 453. 308 458 Ft támogatás kerül kiosztásra.

A Tiszazugi – Leader Nonprofit kft. taggyűlése az MVH előzetes támogatási listája alapján a döntés végső kialakítása során arra törekedett, hogy a gazdasági válság hatására a fennmaradással küzdő kisvállalkozóknak tudjon minél több támogatás nyújtani. Illetve a döntés során figyelembe vettük azokat a szempontokat a támogatási kérelmek esetében, amelyek új munkaerő felvételével járnak. Így a közeljövőben ezekből a támogatási forrásokból a hátrányos helyzetű településeinken új munkahelyek jönnek létre.

A nyertes pályázati elképzelések megvalósulásával a térségben több vállalkozó tud pályázati forrásból új, modernebb eszközöket vásárolni, amivel a magasabb színvonalú elvárásoknak tudnak megfelelni, így biztosítva vállalkozásaik számára a piacon maradási. Egy- két üzlet megújuló belső térrel várja majd a vásárlókat, megújul 3 templomunk (Csépa, Öcsöd és Tizsakürt), sportpálya (Csépa), régi rossz állapotú buszmegálló (Tizainoka) kerülnek felújításra, idősek klubja épületének (Tizainoka) renoválása és korszerűsítésére kerülhet sor, bővülnek turisztikai szálláshelyeink (Nagyrév, Cserkeszölő) amellyel még jobban kihasználhatjuk a térségünk adottságait.

Az elnyert Uniós források lehetőséget nyújthatnak a gazdasági válságból való kilábalásra, de mindenképpen anyagi háttérrel biztosítanak elképzeléseik, ötleteik megvalósításához.

A IV –es tengely keretén belül meghirdetett 7 célterületből 5-re érkezett támogatási kérelem, ezek a következők:

1. Közösségi célú fejlesztés - Általános Iskolás korú gyermekek felügyelete, foglalkoztatása iskolaszüneti időszakban
3 db beérkezett kérelem **11 085 507 Ft** összegben.
2. Vállalkozás alapú fejlesztés- Vállalkozások marketing tevékenységeinek ösztönzése, támogatása;
2db beérkezett kérelem **2 356 640 Ft** összegben.
3. Képzés- Helyi foglalkoztatási igényekhez igazodó nyelvi és informatikai képzési programok szervezése
1 db beérkezett kérelem **4 998 878 Ft** összegben.
4. Térségen belüli együttműködés - Komplex térségi turisztikai szolgáltatások fejlesztése
1 db beérkezett kérelem **3 150 000 Ft** összegben.
5. Rendezvény - Térségi fesztiválok és rendezvények támogatása
8 db beérkezett 2 db elutasított kérelem **18 578 141 Ft** összegben.

2. 4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

Az egyedi arculatokkal rendelkező település-együttesből álló Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport legfőbb küldetése, hogy dinamikus fejlődésnek induljon a térség. Ehhez kisebb léptékű, sokrétű és nagyszámú fejlesztések szorgalmazására, a természeti értékek megőrzésére és fenntartható fejlődésének biztosítására van szükség. Az oktatás, képzés, kommunikáció, információáramlás, együttműködés típusú projektek elsődlegessége mellett megvalósuljon a társadalmi-gazdasági felzárkózás, az infrastrukturális hiányok pótlása, mely folyamatában a térség vonzóvá és élhetővé válhat a lakosság számára. Vonzóvá és nyereséggel kecsegtetővé válhat a befektetők számára, vonzóvá és számos igényt kielégítővé válik az ide látogató turisták számára.

2. 5 SWOT elemzés

A térség legfontosabb problémája a munkanélküliség. (14-15-16-17. sz. mellékletek) A mezőgazdasági termelés megléte mellett az ehhez kapcsolódó feldolgozóipar hiánya. Jellemző a szakképzett munkaerő hiánya (elvándorlás és a nem versenyképes szakmával rendelkezők miatt), a szakképzés jellege nem az aktuális munkaerő piaci igényekre reagál. Inaktív, elsősorban roma népesség növekvő aránya. A térség elhelyezkedését tekintve peremhelyzetben van. A szolgáltatások elérhetősége nem megfelelő, a kkv-k tőkehiánnyal rendelkeznek, sok a kényszervállalkozás. Hiányzik a térségmarketing, a webes megjelenés nem jellemző. Az árvizek (Körös, Tisza) állandó fenyegetést jelentenek.

Legfontosabb lehetőség: Munkahelyteremtő beruházások betelepüléséhez szükséges infrastruktúra megteremtése. A tőkeellátottság növelése, támogatási koncepciók kidolgozása. Összehangolt turisztikai szolgáltatások, programok kidolgozása. Meglévő termál-, gyógyvízkincs, természetes vizek (Körös, Tisza, holtágak). Földrajzi, természetes adottságok kihasználása. Szakképzés javítása, a piac igényeinek megfelelő szakmák oktatása, a színvonal javítása, versenyképes szakmák, együttműködés a legnagyobb foglalkoztatókkal, jelentős vállalkozásokkal, potenciálisan letelepedő cégekkel. Meglévő mezőgazdasági hagyományok kihasználása (bor, kertészet).

ERŐSSÉGEK

- Alföldi centrális földrajzi fekvés kelet nyugati tranzitszerep
- Viszonylag érintetlen természeti környezet
- Változatos mezőgazdasági adottságok, tájhoz kötődő agrártermékek
- Mozaikos tájszerkezet
- Tisza, Körös ökoturizmus bázisa
- Kedvező éghajlati, és vízi adottságok, folyóvizek, holtágak
- Gazdag termál- és gyógyvízkincs
- Sokszínű kulturális örökség
- Rangos, hagyományörző rendezvények
- Jelentős számú, alkalmazkodni képes humán erőforrás
- Térségben, illetve közvetlen közelében középiskola és főiskola is működik
- Kistérségben több arborétum is működik, melyek a turizmus fő kiindulási pontját képezhetik
- Gazdag természeti- épített- és kultúrtörténeti értékek

GYENGESÉGEK

- Gyorsforgalmi közúti elérhetőség hiánya
- A közúthálózat kedvezőtlen állapota
- A magasabb kategóriájú szálláshelyek alacsony száma
- Rövid turisztikai szezon
- Saját erő hiánya
- Marketing tevékenység, összehangolatlansága
- Komplex turisztikai termékek hiánya
- Települési környezet állapota, elöregedése
- Turisztikai infrastrukturális háttér fejletlensége
- Települések együttműködése összehangolatlansága
- Gazdag természeti és épített környezet erőforrásainak kihasználhatatlansága
- Nagyon magas a munkaképes korúak munkanélküliségi rátája

LEHETŐSÉGEK

- Az EU-s és hazai források kihasználása pályázati aktivitás növekedése,
- A turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázásához nélkülözhetetlen műszaki infrastruktúra fejlesztése
- Magas munkaerő kapacitás
- Helyben megtermelt gyümölcs és zöldség itt kerüljön feldolgozásra
- Helyben megtermelt gyümölcs és zöldség itt kerüljön feldolgozásra
- Együtműködések erősödése
- Egészségturisztikai szolgáltatások iránti igények növekedése
- Településeken átnyúló turisztikai folyosók kialakítása
- Két-három napos, 1hetes utak , turisztikai programok kialakítása
- Az Alföld márkanévvé válása
- A Kistérség integrált fejlesztési programjának megvalósítása
- Helyi termékek menedzselésének lehetősége helyi rendezvények alkalmával
- Új pályázati lehetőségek és források megjelenése

VESZÉLYEK

- A környezeti és a közlekedési problémák megoldásának időbeli kitolódása
- Árvíz- és belvízveszély magas kockázata
- Nem várt helyi és globális események környezeti katasztrófák negatív hatásai
- Turisztikai vállalkozások számának csökkenése
- Kedvezőtlen társadalmi és gazdasági folyamatok térnyerése
- Általános tőkehiány
- Jól képzett szakemberek elvándorlása, magas a képzetlen munkanélküliek száma
- munkanélküliség fokozódása, a szociális válság elmélyülése
- A belföldi turizmus visszaesése
- Szomszédos térségek eredményesebb részvétele a turisztikai piacon
- Beutazó turizmus gyengülése
- Természeti és épített környezet állapotának romlása, potenciális tőkájének kihasználatlansága
- Nem szakszerű menedzselés a helyi termékek piacának öfenntartását ellehetetlenítik,és működésképtelenné válhat a rendszer

3. Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Az ipar háttérbe szorulásával, az alternatív piacok keresésével és kialakításával nyílik számunkra lehetőség a kiemelkedésből. A térség gazdaságának újraszerveződése folyamatban van, fő irány vonala a turizmus és az erre épülő gazdaság lesz a meghatározó. Természetesen az egészséges egyensúlyt és szinergiát meg kell teremteni a turizmus, mint ipar, illetve a gazdaság, mint az ebből profitáló terület aránya között.

A Tiszazug kistérség és a tervezési területen elhelyezkedő 11 település helyzete a fejlesztési lehetőségek tekintetében jónak mondható. A térség gazdag természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik, melynek kiaknázása mindannyiunk közös érdeke és feladata. A térség igen jelentős kulturális hagyományokkal rendelkező népcsoportokat foglal össze. A helyi vidékfejlesztési stratégia végrehajtása következtében a térség kulturális, természeti és gazdasági potenciálja növekedni fog, amely az egész térség felemelkedését hozza magával. A Tiszazug kistérség fő fejlesztési vonalait a természeti értékek illetve a kulturális hagyományok jelölik ki.

A turizmus potenciálja 2013-ra a véghez vitt fejlesztések következtében nagymértékben növekedni fog, helyi adottságok teljes körű kihasználásával, a régió kiemelkedő célpontja lesz az idelátogató turisták számára. A megvalósított elképzelések következtében az eddig korlátozottan rendelkezésre álló szálláshelyek megfelelő számban és minőségben állnak majd rendelkezésre. Természetesen az térségben található természeti és épített környezet állapota nagymértékben javulni fog, hiszen a versenyképes turisztika alapja az egészséges környezet. Az ilyen módon beáramló plusz tőke nagymértékben fogja javítani főként a kisvállalkozások helyzetét, hiszen rendelkezésre fog állni az az alap, amely a vendéglátásra épülő szolgáltatások kialakításához nélkülözhetetlen.

Térségünkben nagy hagyományai vannak a helyi termékeknek, melyek megfelelő turistaszám esetén kiugrási lehetőséget biztosítanak a helyiek számára. A helyi termékek előállításában helyi vállalkozók és kistermelők játszanak szerepet, mellyel tovább öregbítik a térség hagyományait.

Munkahelyek száma növekedni fog és ezáltal, a jelenleg segélyen és létminimum közelében élők lehetőségei növekedni és az államtól való anyagi függetlensége csökkenni fog. Ennek következtében, főként helyi munkavállalók helyzete fog javulni. A helyi munkavállalók aktív részesei lesznek az integrált vidékfejlesztési politikának, hiszen a helyben élő és dolgozó lakosság fogja alakítani és fejleszteni környezetét, amely a megélhetésének az alapján képezi. A helyben élők érdekelték lesznek a térség felemelkedésének az elérésében.

A térség megújuló energiaforrásainak kiaknázása szintén hozzájárul az élhető és tisztább környezetért, mely hosszú távon anyagi megtakarítással jár a térségnek és az államnak egyaránt.

A környező települések integrációs együttműködése szorosabbá válik, mellyel a céltudatos és előre mutató fejlesztések illetve a megvalósítás során felmerülő problémák megoldása könnyebbé válik. A települések önkormányzatai kihasználva a helyi adottságokat és az összehangolt munkájának köszönhetően a turisták számára több napos programokat biztosítanak, mellyel növelhető az eltöltött vendégéjszakák száma, a tőke beáramlása ezáltal

nagyobbá és folyamatossá válik. Lehetővé válik a turizmusra épülő gazdaság kialakítása, amely nem csak a helyi piacokra termelne, hanem országos piaccal menedzselné a térséget.

A HVS-ben foglalt fejlesztési célok megvalósulásával egy komplex, jól működő és a 21. század által támasztott kihívásokra azonnal és jól reagáló rendszer kiépülése valósul meg. Ez a komplex rendszer egyszerre ötvözi a helyi adottságok és igények párhuzamának közelítését a munkahelyek teremtésével és a környezet megóvásával. Illetve a turizmus által gerjesztett vállalkozói munkakedv növekedését (vendéglátás, kis ipari tevékenységek) a munkanélküliség elleni törekvésben.

Jövőbeni fő cél az, hogy 2013-ra Tiszazug Leader HACS térség elinduljon a fejlődés útján és 2020-ra Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége legyen. Ahol emelkedik az életszínvonal, és javul az életminőség, ahol több a munkahely, magasabbak a jövedelmek, versenyképes tudású emberek és versenyképes vállalkozások növekvő teljesítménye gyarapodó jövedelmet biztosít, és célzott méltányos támogatások nyújtanak segítséget a nehéz helyzetben lévőknek, ahol biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet, egészségesebb és hosszabb az élet.

A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedésekkel kell biztosítani az adott térség, régió felemelkedését. Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egymásra építve szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését.

A gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a kis-és középvállalkozások fejlesztésére, hiszen ez a szektor alkalmazza a munkaerő legnagyobb részét, fontos forrása a jövedelemtermelésnek, és hozzájárul gazdasági verseny erősödéséhez. Csak a tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése biztosíthatja a tartós helytállást a globális versenyben, ezért az oktatás és képzési rendszereknek alkalmazkodniuk kell a munkaerő-piaci igényekhez, ami e rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztését igényli.

A Tiszazugi Leader Helyi Akció csoport települései részére a kitörés és a fejlődés útjára lépés csak összefogással lehet elérni. A sikeres programokhoz a jó kezdeményezéseken és a szükséges pénzen túl a települések hatékony együttműködésére van szükség

3. 2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport 11 települést ölel fel, 10 település a Kunszentmártoni Kistérség területén (Cibakháza, Csépa, Cserkeszölő, Kunszentmárton, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas), 1 település a Szolnoki Kistérség területén helyezkedik el, ez a település Martfű. A 2007-2008 óta bekövetkezett gazdasági-társadalmi változások negatívan befolyásolták az egyébként is hátrányos helyzetben lévő települések lakosságát. A reszteszió hatása megmutatkozik a lakosság egyre nagyobb mértékű eladósodásán, a növekvő munkanélküliségen, melyet még tovább súlyosbít az elvándorlás folyamatosan növekvő aránya és az előregedés.

A Tiszazugi kistérség településein tartott HVS felülvizsgálati fórumok, illetve a tervezői csoport ülések alkalmával lehetőségünk nyílt a térségben élő lakosság valódi igényinek megismerésére és felmérésére is. A visszaérkező projektgyűjtő adatlapok kiértékelése után lehetővé válik a HPME - k kidolgozása. A kiértékelt adatlapok alapján az

ÚMVP IV. tengely Leader, illetve ÚMVP III. tengelyre is érkezett megvalósításra érdemes javaslat. Leader-en belül főként különböző képzések (nyelvi, turisztikai szolgáltatások), nyári rendezvények, falunapok, illetve a térség megismerését szolgáló turisztikát megcélzó reklámtevékenységek állnak.

III. tengelyen belül színesebb a kép, hiszen az önkormányzatok által régóta megvalósításra váró fejlesztések, eszközbeszerzések, településkép javító beruházások is szerepelnek. Valamint kiemelt fontosságú feladatnak érzik az önkormányzatok, hogy a költséghatékony és költség megtakarító megújuló energia hasznosítása, amellyel a közintézmények közüzemi számláit jelentős mértékben csökkenteni tudnák, és hasznosabb célokra lenne fordítható. Másrészt pedig a turisztikai célok megvalósulását elősegítő fejlesztések (turistautak) szerepelnek.

Fontos feladat a helyi kisvállalkozások helyzetének javítása, melyhez a fórumokon szereplő megjelent vállalkozók érdemben is hozzájárultak projektötletek benyújtásával. A vállalkozások főként az általuk végzett tevékenységekhez köthető elavult, gazdaságtalanul üzemelő eszközök lecserélését kívánják elérni támogatások révén. Jelentős igény továbbá az induló vállalkozások támogatása is. Turisztikai szempontból a szálláshelyek kialakítása és turisztikai szolgáltatások nyújtása szintén igényként jelentkezik.

Beérkezett projektötletek illetve a lakossági és tervezői fórumokon megjelentek egységes pályázati kiírásokra vonatkozó javaslatai:

III. tengely – Turisztika:

- Tiszazugi bronzkori kultúrát bemutatóház kialakítása
- Turisztikai szálláshely kialakítás
- Szabadidős park és többfunkciós csónakázó tó kialakítása
- Vadászturisztika fejlesztésén belül fácán nevelőtelep fejlesztése

Falufejlesztés:

- Település közintézmények felújítása,
- Településkép javítását szolgáló építési munkálatok
- Települési sportlétesítmények felújítása, vizes blokk kialakítása
- Közintézmények energetikai korszerűsítése (megújuló energia)
- Megújuló energia hasznosítása pellet - brikett gyártás megvalósítása útján
- Helyi termékek (pl.: aszalt gyümölcsök) előállítására szolgáló üzem kialakítása
- Központi piactér építése
- Alacsony végzettségű helyi lakosok foglalkoztatása érdekében üzem létrehozása

Mikrovállalkozás:

- Kunszentmártoni Tanüzem rehabilitációja.
- Helyi termékek (pl.: aszalt gyümölcsök) előállítására szolgáló épület létrehozása, és ehhez szükséges eszközök beszerzése
- Bio brikettáló üzem létrehozása
- Passzívház létrehozása munkahely teremtés megvalósításával, és ehhez kapcsolódó eszköz beszerzés
- Vezetés technikai tanpálya kialakítása
- Vállalkozások székhelyének felújítása
- Helyi termékkínálat bővítése, és forgalmazásához szükséges eszköz beszerzés

IV. tengely:

HACS térség területén felmérés készítése, milyen szakemberekből van hiány és mire lenne igény. A Szakképző Intézmények ilyen irányú képzéseket indíthatnának, hogy célirányosan neveljenek ki diákokat olyan szakmákra, amelynek elhelyezkedési lehetősége van és nem pedig képzett munkanélkülieket (egyirányú képzésekkel egy szakmából túlképzés van).

Képzés - falusi szálláshelyadó, falusi vendéglátó
- idegen nyelvi képzés

Turisztikai marketing tevékenység- kiadványkészítés turisztikai látványosságokról.

Összefogás a Tiszazug turisztikai fejlődéséért Térségen belüli együttműködéssel a HACS területén lévő települések összefogásával.

Hagyományőrző tevékenységek, mesterségek, termékek és helyi sajátosságok bemutatását szolgáló rendezvények

Egészségre nevelés"- rendszeresen megjelenő kiadvány készítése

HACS szintű egységes információs tábla, kialakítása, készítése

Martfű- Tiszakürt Tisza gát útburkolattal való ellátásának tervezése

Kerékpár úttervezés

Munkahely megtartását és vállalási képességet célzó kommunikációs tréning

Közösségi célú nyári foglalkoztató (iskolai táboroztatás, hagyományőrző táboroztatás (baranta)

Turisztikai rendezvények által hagyományos falusi tevékenységek bemutatása

HACS szintű egységes PR anyag elkészítése – reklámfilm a térség népszerűsítésére

Csapadékvíz és belvíz elvezetési tervek készítése

Egyéb a térséget érintő fejlesztési stratégiák:

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Turizmusfejlesztési Stratégiai Program / 2007-2013 /
- Kunszentmártoni Kistérség Környezetvédelmi Programja /2009-2014/
- Jász Nagy-Kun –Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció 2010.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program /2010-2013/
- Az Észak –Alföldi Stratégiai Régió Programja /2007-2013/
- Tisza Stratégia megalapozása /2010/

3. 3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

1. „A” Célkitűzés: Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahely megtartás, munkahely teremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába

A Tiszazugi kistérség és települései a leghátrányosabb helyzetű területek közé tartozik. Hatalmas probléma az itt élő emberek rossz szociális helyzete és a munkaképes emberek kilátástalansága. Az emberek életszínvonalát elsősorban a munkahelyek teremtésével és a csökkenő segélyezések számával lehet tartósan növelni. A térség turisztikai kínálatának növelésével és az erre épülő ipari tevékenységek számának növelésével új munkahelyek kialakítása válik lehetővé.

2. „B” Célkitűzés: Turisztikai kínálat növelése

Fő feladat a térség természeti és épített környezetének állapotának fenntartása és javítása. A helyi adottságokhoz legjobban illő turisztikai kínálati stratégiát kell megfogalmazni és kidolgozni. A térség kiugrási pontja az ipar és mezőgazdasági szolgáltatások háttérbe szorulásával a turizmus és a rá épülő kisipari vállalkozói tevékenységek. A turisztikai kínálat növeléséhez elengedhetetlen a térségben rendelkezésre álló természeti és épített környezet kulturált állagmegőrzése, állagának javítása és fenntartása a különböző támogatási lehetőségek segítségével. Nagyon fontos, hogy az állagmegőrzésben motiválttá tegyünk azokat az embereket, akiknek megélhetése egyenesen arányos a környezet állapotával, hiszen csak a makulátlan környezet vonzza a turistákat.

3. „C” Célkitűzés: Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállításának és versenyképes értékesítésének támogatása

A helyi jellegzetes és kulturális szempontból meghatározó termékeinek menedzselése és előállítása, ezáltal munkahelyteremtés kiemelkedően fontos. Térségünkben számtalan, főként erre a vidékre jellemző termék és népszokás fedezhető fel. Sajnos a globalizáció és a nehéz gazdasági helyzet miatt ezek a nemzetünk számára kiemelkedően fontos elemek elhomályosodtak, egy részük feledésbe merült. Fontos, hogy az idelátogató turistákkal megismertessük nem csak a táj természeti és esztétikai szépségét, hanem bemutassuk kultúrtörténeti hagyományait is. A megfelelően menedzselte és felépített helyi termékek és az ehhez kapcsolódó népszokások bemutatásával egy új gazdasági struktúrát lehet kiépíteni, amely nem csupán önfenntartóvá képes válni, hanem igény esetén a távolabbi piacokon is képes termékekkel megjelenni. Térségünk sok olyan hagyományos helyi termékkel rendelkezik, mint pl.: házi tej, házi túró, sajt, házi disznótoros és füstölt árú, helyi Tiszazugi borok, pálinka, országos viszonylatban egyedül álló cibaki zsíros bodag, csíramálé, aranygaluska, kürtös kalács, házi gyümölcs lekvár (alma, körte, meggy, szilva őszi,-sárgabarack), mézeskalács, házi száraztészta, aszalt gyümölcsök, őstermelői zöldség – gyümölcs, fa nyárfateknő, fatálak, seprű amelyek piacra jutásának elősegítése fontos célkitűzés. A lakosság igénye, ellátottságának jelenlegi színvonala mindenképpen indokoltá teszi az ilyen jellegű piaci kereskedelmi lehetőség megteremtését.

4. „D” Célkitűzés: Települések együttműködésének javítása

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata során újra szembesültünk azzal a jelenséggel, amely bár az előző stratégiai program megoldandó feladatai között szerepelt mégsem sikerült azt maradéktalanul felszámolni, ez pedig a térség településeinek önös érdekeire alapuló politika. Elmondható, hogy gyakorlatilag az együttműködés az ami igazán fontos a világban zajló gazdasági események és folyamatok által felállított akadályok leküzdésére. A Tiszazugi kistérség települései kivétel nélkül rendkívül nehéz és kilátástalan gazdasági helyzetben van. A turizmus mint a térség egyedüli kiugrási pontja a térségben túlságosan szegregált, nem összeegyeztetett. Ebből adódóan, noha a térség igen gazdag természeti, építészeti és kulturális hagyományokkal, az idelátogató átutazók számára nem biztosított a több napos, komplett látogatási rendszer. Fontos, hogy az együttműködés megteremtésével egy összeegyeztetett, minden területre kiterjedő és komplett látogatási rendszer alakuljon ki. Az együttműködés nem csupán a turizmus, hanem a gazdaság egyéb területein, illetve a nagy volumenű fejlesztések összefogással történő megvalósításában is kialakításra szorul.

5. „E” Célkitűzés: Tiszazug kistérség természeti- és kulturális örökségvédelme

A Tiszazug kistérség igen gazdag természeti és kulturális értékkel rendelkezik. Ezen természeti és kulturális értékek nem csupán az idelátogató turisták számára jelentenek látnivalókat, hanem a térségben élő lakosság életmódját, életvitelét mutatja be reális módon. A természeti értékek állapotának fenntartása és javítása nemzetünk fontos feladata kell hogy legyen, mivel a biodiverzitás fennmaradása hozzájárul az egészséges környezet kialakításához és fenntartásához. A kistérségben számtalan igen ritka (sulyom) és értékes növény- és állatvilág fedezhető fel. A páratlan madárvilág biztosítja a jövőben kialakított tanösvények és megfigyelőhelyek megfelelő kihasználását, mely oktatási célból is igénybe vehető a jövőben. Rendkívül fontos a helyi épített (antropogén) környezet megóvása az utókor számára is, hiszen a fennmaradt jellegzetes épületek és parkok egyfajta kapocsként szolgálnak az utókor és a jövő nemzedék nemzeti összefonódásának. Fontos szempont hogy ezek az építmények a hagyományoknak megfelelően maradhassanak fent, ezért szükséges ezen létesítmények fenntarthatóságának biztosítása pályázati forrásokon keresztül helyi kezdeményezésekkel. Fontos a megújuló és alternatív erőforrások alkalmazásának lehetőségeit megteremteni egyrészt a természet környezeti ártalom terhelésének csökkentése, másrészt a növekvő energiaköltségek miatt, ezáltal a fenntartási költségek csökkentése érdekében.

6. „F” Célkitűzés: Fiatalok megismertetése a Tiszazugi kistérség hagyományaival

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata során tartott fórumok alkalmával sajnós azzal szembesültünk, hogy a térség településeinek fiatal lakossága nem, vagy csak részben ismeri a térség meghatározó hagyományait, kulturális értékeit. Ez a felvirágoztatni kívánt turizmus tekintetében is igen nagy hátrány, hiszen alapok nélkül nem lehet erre a vonalra sikeresen építkezni. Meg kell teremteni, faluházak és emlékhelyek, kiadványok készítésével, illetve rendezvények, oktatások megvalósításával a helyi fiatal lakosság

bevonásával a helyi kulturális nevezetességek megismerésének lehetőségét. Cél továbbá a helyi népszokások, gasztronómiai különlegességek újra felfedezése és oktatása.

7. „G” Célkitűzés: A Tiszazugi lakosok egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel.

A Tiszazug kistérségben a helyi lakosok egészségügyi helyzete sajnos az országos átlag környékén mozog, sokan már fiatalon öröklött illetve szerzett betegségekkel küzdenek. Fontos nagyobb hangsúlyt fektetni a betegségek megelőzésére illetve a megelőzést segítő tevékenységekre. A kistérségben a hagyományos mesterségek mellett, a hagyományos, népi kultúrában megszokott eljárásokkal készített egészséges élelmiszerek előállításának elkötelezett hívei is élnek. Fontos, hogy ezen egészséges, népi kultúrákat megtestesítő élelmiszerek előállítását és annak piacra jutását kiemelt célként kezeljük. Tartósítószer mentes, természetes, hagyományos technológiával előállított termékek fogyasztásával az emberek közvetlenül hozzájárulhatnak az egészségük javulásához illetve tartós fenntartásához. Ezen termékek előállításához szükséges eszközök beszerzéseit a nehéz gazdasági helyzet miatt támogatni szükséges. Nagyon fontos a helyben termelt, egészséges termékek népszerűsítése, jótékony hatásainak bemutatása a célközönség felé.

8. „H” Célkitűzés: A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása

A Tiszazug kistérség gazdag természeti és épített környezettel rendelkezik. Ezek sajtáságosan, a kistérség területén elszórtan találhatóak. Fontos egy információs rendszer kiépítése, melynek segítségével az idelátogató turisták elegendő mennyiségű és minőségű információ birtokába juthatnak a helyi nevezetességeket illetően. Megvalósulásával a turisták minden, a térségre jellemző értékes látnivalók, ehhez kapcsolódó információhoz juthatnak annak elhelyezkedésére, történetére vonatkozóan. Ezáltal sokkal színesebbé és pontosan tervezhetővé tudjuk tenni az idelátogatók szabadidő programját.

9. „I” Célkitűzés: Térség igényeihez igazodó szakismertekre épülő képzések ösztönzése

A munkanélküliség alakulására válaszként fontos, hogy a térségre jellemző munkaerő-piacon található keresletet a kínálattal próbáljuk egymáshoz közelíteni. Térségünkben több, jelenleg hiányszakmának minősülő szakmák oktatása is megvalósul. Fontos, hogy a pályaválasztás előtt álló gyermekek, illetve hosszú idő óta munkanélküli személyek olyan szakmai képzettségeket szerezzenek, mellyel a jövőben itt a térségben, de akár máshol is nagy eséllyel elhelyezkedhetnek. Fontos, hogy a térség turisztikai jellegzetességeihez is igazodó képzések megvalósuljanak. A külföldről Magyarországra, azon belül a Tiszazug kistérségbe látogatók számára fontos, hogy egy jól képzett, nyelveket beszélő vendéglátó személyzet biztosítson számukra megfelelő szálláshelyet.

3. 4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései

D1. Intézkedés: Összefogás a Tiszazug turisztikai fejlődésért, a HACS települések együttes összefogásával	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Térségen belüli együttműködés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„D” Célkitűzés: "Települések együttműködésének javítása"
HPME kódolása:	780a01

Helyzet: A Tiszazugi LEADER HACS területén 11 település helyezkedik el, ebből 10 település a Kunszentmártoni és 1 település a Szolnoki Kistérséghez tartozik. A 10 települést felölelő Kunszentmártoni Kistérség hátrányos helyzetű, melyet a gazdasági válság tovább mélyített. A térség turisztikai adottsága nagyon jók, melyek jelenleg nincsenek a lehetőségeknek megfelelően kihasználva.

Probléma: A települések az eddigi tapasztalatok alapján inkább törekedtek saját céljaik megvalósítására egyedül összefogás nélkül. A válság hatására sem a települési önkormányzatok, sem pedig a turisztikai szolgáltatók önerőből, egyedül, nem képesek érdemleges eredményeket elérni, melyek a térség felemelkedéséhez vezetnének.

Megoldás: Kiemelten fontos a települések közös cél érdekében történő együttműködésének fejlesztésére és támogatására irányuló törekvések. A térség egészére történő turisztikai kínálat, programcsomag elkészítése, az összes település látványosságait összefoglalóan, mely teljességében bemutatja a Tiszazugi LEADER HACS területét. A megfelelő marketing tevékenység ösztönzésével a turisztikai szolgáltatások kihasználtságának magasabb szintje érhető el, valamint hozzájárul a térség idegenforgalmának fellendítéséhez..

Eredmény: A megfelelő turisztikai programcsomag elkészítésével a turisztikai kínálat színesedik és kibővül, nagyobb turisztikai kihasználtság érhető el a térségben. Az intézkedés hatására a vendégéjszakák száma növekedni fog, a turisták által idő alatt a helyi a helyi szolgáltatások igénybe vételével növekedni fog a helyi kereslet.

Érintett települések köre: Cserkeszőlő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszasas, Kunszentmárton és Martfű.

B1. Intézkedés: A Tiszazugi-LEADER HACS térségében vállalkozások versenyképességének ösztönzése	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Vállalkozás alapú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„B” Célkitűzés: "Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahely megtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába",
HPME kódolása:	780b02

Helyzet: A Tiszazugi LEADER HACS területén számos egyéni, mikro és kis vállalkozás működik, melyek a hátrányos helyzetű települések életében meghatározó szereppel bírnak.

Probléma: A vállalkozások többsége leamortizált eszközparkkal rendelkezik, mellyel a legnagyobb erőfeszítések árán sem képesek megfelelő hatékonysággal ellátni a tevékenységüket. A pályázati lehetőségek általában a komplex vagy nagyobb összegű vállalkozási beruházásokat támogatják vagy a meghatározott minimális támogatási összeg túl magas az alacsonyabb árkategóriájú eszközök beszerzéséhez. A hátrányos helyzetű településeken működő vállalkozások többségének innovációs képessége meglehetősen gyenge, pénzügyi helyzetük minimális tőke állománya miatt. A fejlettebb térségek vállalkozásaival szemben jelentős hátrányból indulnak. A vállalkozások által biztosított foglalkoztatási szint nem éri el az elvártakat.

Megoldás: Támogatni kell a vállalkozások kis összegű, alacsonyabb beszerzési árú, egyszerűbb szolgáltatási eszközök beszerzését. Biztosítani kell a vállalkozások számára az innováció lehetőségét, az eszközparkjuk minőségi cseréjét az infrastruktúra fejlesztését, mellyel a hátrányos helyzetű településeken biztosítható a szolgáltatások megfelelő minőségű, és mennyiségű elérése. Támogatni kell az új vállalkozási kezdeményezéseket, amelyek hozzájárulnak a szolgáltatások bővítéséhez a foglalkoztatási szint emelkedéséhez. A minimálisan pályázható összeg korlátozásával biztosítható a kezdeményezés megvalósíthatósága. Szintén támogatni kell olyan projektek megvalósítását, melyek hozzájárulnak a természeti erőforrások környezetkímélő hasznosításához, a megújuló erőforrásokkal történő gazdálkodáshoz, valamint új szolgáltatások bevezetéséhez.

Eredmény: A vállalkozások a megfelelő minőségű új eszközökkel magasabb színvonalú szolgáltatást tudnak nyújtani a megrendelők számára. Az intézkedés eredményeként legalább 7 vállalkozás eszközbeszerzése és ehhez kapcsolódóan megújul avagy új szolgáltatással bővül kínálatuk, marketing tevékenységük, valamint bevezetésre és hasznosításra kerülnek a természeti, megújuló erőforrások. A hátrányos helyzetű településeken működő vállalkozások támogatásával hozzájárul az intézkedés a vidékfejlesztés egyik kiemelten fontos céljához a munkahelyteremtéshez, minimum vállalkozásonként 1 fő foglalkoztatásával. A településekről

való szakember elvándorlási mérték csökken, hiányzó szolgáltatások válnak elérhetővé. Helyi vállalkozások támogatásával, hosszú távú működésüknek elősegítésével szerepet játszanak a helyi gazdaság fellendítésében is.

Érintett települések köre, Kunszentmárton és Martfű.

C1. Intézkedés: Helyi termék előállításához kapcsolódó eszközbeszerzés	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Vállalkozás alapú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„C” Célkitűzés: „ Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállítása és versenyképességének javítása.”
HPME kódolása:	780b03

Helyzet: A Tiszazug HACS térségben egyre többen foglalkoznak jövedelem-kiegészítő funkciót betöltő helyi termék előállítással (házi lekvár, aszalt gyümölcsök, befőttek, bodag, aranygaluska, tejtermékek, méz, savanyúság, őrölt paprika, húсарuk, bioélelmiszerek stb.). Az előállított helyi termékek megjelenésével egyre nagyon igény is mutatkozik a helyi lakosság valamint az idelátogató turisták részéről egyaránt.

Probléma: A helyben előállított helyi termékek elterjedése és feldolgozottsági szintje nagyon alacsony. A helyi termékkel foglalkozók előállításához szükséges eszközeik korszerűtlenek. A Tiszazugi Leader HACS területén meglehetősen alacsony a helyi termékek ismertsége, a termékekhez kapcsolható marketing tevékenység a nullához közelít. A termékek népszerűsítéséhez már nem jut elegendő pénze az előállítónak, a termék előállítása mellett.

Megoldás: Támogatni kell azokat a helyi terméket előállító termelőket, vállalkozásokat, melyek hozzájárulnak a helyi (tájspecifikus) termékek fejlesztésével, azok feldolgozási technológiáinak kialakításához illetve fejlesztéséhez valamint azok minőségének javításához. Biztosítani kell a helyi termékek térségi rendezvényeken, vásárokon, kiállításokon való megjelenését. Támogatni kell a helyi termékkel foglalkozók összefogását, közös megjelenését, valamint Tiszazugi védjegy elkészítésére tett törekvéseiket.

Eredmény: A fejlesztések hatására a helyi termékek ismertebbé válik a Tiszazug LEADER HACS területén. Előállítási valamint feldolgozottsági szintje növekszik. Legalább 5 db helyi termék előállításához kapcsolódó fejlesztés valósul meg. Az intézkedés hatására ismertebbek lesznek a helyben előállított helyi termékek és növekszik az irántuk való kereslet, a helyi lakosok büszkébbek lesznek a helyben előállított termékekre. Az akcióterületről származó

helyi termékek legalább 10 térségen belüli kiállításon/vásáron megjelennek, melyek a helyi termék népszerűsítését célzó rendezvényként kerülnek megrendezésre a HACS területén.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

I2. Intézkedés: Helyi igényeken alapuló szakmai kompetenciákat fejlesztő képzések lebonyolítása a térség pozitívabb idegenforgalmi megítélése érdekében	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Képzés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„I” Célkitűzés: Térség igényeihez igazodó szakismertekre épülő képzések ösztönzése
HPME kódolása:	780d04

Helyzet: A Tiszazug kistérségben jelentős számú lakosság foglalkozik turizmusra épülő mesterségekkel, turisztikai szálláshelyadással. Fontos szempont, hogy ezen szolgáltatók magas színvonalon tudják nyújtani az idelátogató vendégek számára szolgáltatásaikat.

Probléma: Visszajelzések alapján a térségben turisztikai szálláshelyek tekintetében nem megfelelő a szolgáltatók nyelvi, illetve szálláshely adói képzettsége.

Megoldás: Képzésekkel, főként szálláshely adói illetve idegen nyelvi képzésekkel a szolgáltatók felkészültségét megfelelő szintre kell beállítani

Eredmény: Mivel a turizmusban tevékenykedő munkavállalók magasabb szakmai színvonalon képesek ellátni feladataikat, várhatóan közvetlenül és közvetve is hozzájárulnak a turisták által a térségben eltöltött vendégéjszakák számának növekedéséhez, mellyel a bevételek is növekednek.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

B2. Intézkedés: Hagyományőrző és hagyományt teremtő helyi sajátosságok bemutatását szolgáló rendezvények	
LEADER témakör:	Életminőség/diverzifikáció (413)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Rendezvény
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„B” Célkitűzés: Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállításának és versenyképes értékesítésének támogatása
HPME kódolása:	780c05

Helyzet: A kistelepüléseken a minden évben rendszeresen vagy alkalmasszerűen megrendezésre kerülő rendezvények tudja igazán összefogni a település lakosságát. Ezek a rendezvényeken, fesztiválokon, vásárokon, képviselteti magát a település minden szférája. Ezek azon túl, hogy hozzátartoznak a vidéki élethez tartoznak, erősítik a helyi összetartást, a hely szellemiségét.

Probléma: Az önkormányzatok és civil szervezetek egyre kevesebbet tudnak fordítani éves szinten színvonalas kulturális programok megszervezésére, lebonyolítására, rendezvényeik idegenforgalmi vonzerejének növelésére, helyi jellegzetességeik bemutatására.

Megoldás: : Támogatni, és megvalósulásukat elősegíteni kell az olyan rendezvényeknek ahol megjelennek a települések kulturális értékeinek, hagyományainak és örökségének bemutatása, mely segíti az itt élők identitástudatának fejlesztését, elősegítik a térségi, a közösségi együttműködéseket. Támogatni kell a helyi és térségi jelentőségű, összefogással megvalósuló rendezvényeket, fesztiválokat, falunapokat.

Eredmény: Az intézkedés eredményeképp megjelennek új vagy visszatérő helyi értékek, kultúrák. A rendezvények lehetőséget teremtenek arra, hogy a településeken élők megismerjék a saját településeiket körülvevő települések kultúráját, hagyományait, szokásait. Az intézkedés cél, hogy az ilyen jellegű rendezvényeken minél többen vegyenek részt és segítségével, együttműködésükkel a rendezvényekre látogatók mérhető száma legalább 20 %-kal növekedjen. Az intézkedés keretében a HACS területéhez tartozó valamennyi településen legalább 1 rendezvény kerül megrendezésre, így összesen 11 rendezvény lebonyolítására kerül sor.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszasas, Kunszentmárton és Martfű.

F1. Intézkedés: Nyári iskolaszüneti időszakban általános iskolás gyermekek foglalkoztatása és felügyelete	
LEADER témakör:	Életminőség/diverzifikáció (413)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Közösségi célú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 413 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„F” Célkitűzés: Fiatalok megismertetése a Tiszazugi kistérség hagyományaival
HPME kódolása:	780a06

Helyzet: A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport illetékességi területén az iskolai időszak befejeztével nincs szervezett felügyeletet. A dolgozó szülők nem tudják hová elhelyezni gyermekeiket, a szabadságaikat nem mindig abban az időben és főleg nem olyan összefüggő napokban tudják kivenni, ahogyan az a nyári szünet idejének megfelelő lenne.

Probléma: Jelenleg a Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport illetékességi területén a nyári iskolai időszak befejeztével nincs olyan felnőtt felügyelettel rendelkező foglalkoztatási forma, ahová a dolgozó szülők biztonsággal el tudnák helyezni gyermekeiket a munkaidő teljes időtartamára. Így a gyermekek nyári időszakban való elhelyezése elég problémás, így akadnak több esetben olyan gyermekek, akik az utcán csellengve és felügyelet nélkül töltik a szünetet. Ez nagyon veszélyes nemcsak az alsó tagozatos korosztály részére, de a felső tagozatos kamaszok részére is. A veszélyt nem csak a közlekedési balesetek száma, (ami ebben az időszakban jelentősen megemelkedik) jelenti, de a csavargás és rossz társaság, az alkohol és esetlegesen a drogok megjelenése jelenti a nagyobb veszélyt.

Megoldás: Segíteni kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek a nyári szünet idejére biztosítanak gyermekfelügyeletet a gyermekek életkorát figyelembe véve és ehhez kialakítva a foglalkoztatási tematikát. Elősegítve ezzel a felnövekvő generáció biztonságát és segítve a dolgozó szülők erre irányuló terhet.

Eredmény: A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport illetékességi területén megvalósul olyan legalább összefüggő 1 hónapig tartó gyermekfelügyelet és foglalkoztatás, amely olyan tematikára épül, ami a szabadidős, kézműves, sport, játékos és életkori sajátosságokhoz igazított fejlesztő tevékenységek nyújtását veszi alapul.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

B3. Intézkedés: Pályaorientációs tanácsadás pályaválasztás előtt álló fiatalok szakma választása, munkanélküliek munkához segítése	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Közösségi célú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 413 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„B” Célkitűzés: Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába
HPME kódolása:	780a07

Helyzet: A mai gazdasági helyzet teremtette foglalkoztatás és elhelyezkedés a mai pályaválasztás előtt álló diákok és a jelenleg munkanélküliek számára meglehetősen nehéz.

Probléma: A pályaválasztás előtt álló diákok egy a térségben készült felmérés alapján nincsenek teljes körűen tájékoztatva a választható szakmákat illetően, így nem is tudnak felsorolni 2-3 szakmánál többet.

Megoldás: Támogatni kell azokat a törekvéseket, amely hozzásegítik a fiatalokat és a munkavilágából kiesett munkanélkülieket azokhoz az információkhoz, mellyel nagyobb eséllyel választanak olyan szakmát, mely irányt kereslet is van illetve jutnak olyan tájékoztatáshoz amellyel elindulhatnak a munkába visszavezető úton. Segíteni kell azokat a kezdeményezéseket, melyek elősegítik a munkanélküliségi ráta csökkentését, illetve a munkanélküliség további növekedését meggátolják azzal, hogy segítik a fiatalokat szemléletét olyan szakmák felé irányítani, melyek nem tömeg szakmák és a megszerzett tudásuk versenyképes lehet.

Eredmény: A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport illetékességi területén megvalósul legalább két olyan közösségi célú fejlesztés, mely a pályaválasztás előtt álló diákok szakmaválasztását segíti elő, illetve a munkanélküliek számára olyan versenyképes szakmák, képzések bemutatását valósítja meg, mely hozzájárul a térség munkanélküliségének csökkentéséhez.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

G1 Intézkedés: Tiszazugi lakosság egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel.	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Közösségi célú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„G” Célkitűzés: A Tiszazugi lakosok egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel
HPME kódolása:	780a08

Helyzet: A kritikusnak tartott egészségi helyzet csak az egészség megőrzésével, az egészséges életmód megvalósításával változtatható meg gyökeresen, ehhez azonban a lakosság aktív közreműködése szükséges. Egészségünk ténylegesen a legnagyobb kincsünké vált és ahhoz, hogy megőrizzük az egészséges életmódot, naponta tennünk kell érte.

Probléma: Az emberek döntő többsége nem törődik egészségével, és sajnálja az időt arra is, hogy szűrővizsgálatokra járjon, hogy szakemberek segítségét kérje. Az emberek nem rendelkeznek kellő információval egészségükkel, annak megőrzésével, vagy visszaszerzésével kapcsolatban. Az azonban, hogy az emberek egészségtudata is kézzel foghatóan erősödjön, ösztársadalmi érdek és feladat kell, legyen.

Megoldás: Támogatni kell az egészséges életmódra nevelés és egészséges életmód kialakítására tett kezdeményezéseket. Támogatni kell, hogy az emberek tisztán lássanak és megértsék a problémák gyökerét, mert legtöbbször nem tüneti kezelésre van szükség, legyen szó fogyókúráról, méregtelenítésről, vagy bármilyen betegséggel kapcsolatos tünetről. A lakosoknak látni a kell az egészséges életmód alappilléreit! Segíteni kell az egészséges életmód alapjait bemutató aktivitásokat, melyek hozzásegíthetik a lakosságot ahhoz, hogy minél kevesebb gyógyszer bevitelével is lehetünk egészségesek csupán hagyományos termékek segítségével.

Eredmény: A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területén megvalósul legalább 3 olyan rendezvény, amely az egészséges életmódra nevelést célozza meg, megjelennek legalább a Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport illetékességi területén olyan kiadványok, amelyek célja az egészséges életmód bemutatása, az egészséges életmódra nevelés. Együttműködések alakul a cél érdekében. Megvalósul olyan az egészséges életmód bemutatásához kapcsolódó terem kialakítása, amely az egészséges életmód - életvezetési tanácsadáshoz kapcsolódó tevékenységek megtartására ad lehetőséget.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

H1. Intézkedés: A Tiszazugi-LEADER HACS területén információs táblák beszerzése, kihelyezése	
LEADER témakör:	Életminőség/diverzifikáció (413)
HPME jogcímhez rendelése:	LEADER, Közösségi célú fejlesztés
HPME-hez rendelt forrás meghatározása	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 411 A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„H” Célkitűzés: A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása
HPME kódolása:	780b09

Helyzet: A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területén jelenleg nagyon kevés olyan útbaigazító tábla van, amelyek a településeken való tájékozódást segítik.

Probléma: A Térségben a turizmus elősegítése érdekében fontos lenne, hogy az ide látogató turisták könnyedén megtalálják a helyi nevezetességeket, szálláshelyeket, látnivalókat és intézményeket. Jelenleg ez nem megoldott.

Megoldás: Az intézkedés célja, hogy az itt élő embereknek megmutatkozzon az egység és a harmónia, és ezzel a tevékenységgel identitástudat növekedés érhető el. Mivel a város teljes területére vonatkozik az elképzelés, így növeli az emberekben az egységesség horderejét, az összetartozás fontosságát. A városoknak fontos, hogy ne vesszen el a múlt, és annak hagyatéka. Ezt elősegítik az információ rendszereken elhelyezett nevezetességek, mindennapos látványa, és megkönnyíti a köztudatban tartást. A berendezések tartalmazzák a főbb nevezetességeket, látnivalókat, közintézményeket, szálláshelyeket, vendéglátó –ipari egységeket, így biztonságot nyújt az idelátogatóknak, hiszen a vizuális segítségnyújtás a helyismeret érzetét kelti, és ezzel biztos talajt teremtünk a turizmusnak is.

Eredmény: Legalább 6 olyan projekt valósul meg, ahol az érintett településen megjelennek azok az információs táblák amelyek segítik a településen való egyszerű tájékozódást.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

„A” célkitűzés Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	: ÚMVP, de nem LEADER
HPME-hez rendelt forrás meghatározása	ÚMVP - 3. Intézkedéscsoport - 312 Mikrovállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„A” Célkitűzés: : Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába
HPME kódolása:	B

Helyzet: A Kunszentmártoni kistérségben található a legkevesebb aktív vállalkozás a régióban, illetve Jász- Nagykun- Szolnok megyében. A vállalkozásokra jellemző a tőkehiány, amely nagyban korlátozza fejlesztési lehetőségeiket és foglalkoztatásban betöltött szerepüket. Az akcióterület tiszazugi részére a mezőgazdasági vállalkozások és a mezőgazdasági hagyományok túlsúlya jellemző, míg Martfűre az ipari hagyományok és a feldolgozóipar. A mezőgazdasági vállalkozások azonban nem foglalkoztatnak nagy létszámban munkavállalókat, inkább az idénymunkák a jellemzőek. A térséget alapvetően elkerülik a nagybefektetők. Martfű ipari parkjában nincs megtelepedett cég, Kunszentmárton ipari parkjában jelenleg 2 cég működik, pedig elhelyezkedése kedvező logisztikai szempontból

Probléma: A térségi gazdaságra jellemző, hogy alacsony a vállalkozási sűrűség, általános a tőkehiány, a vidéki vállalkozások innovációs képessége ezért gyenge. A foglalkoztatási szint emelkedéséhez a már létező mikro- és kisvállalkozások nem tudnak megfelelően hozzájárulni. Az elmaradottabb települések vállalkozásai eleve hátrányból indulnak a többi térség fejlettebb településeinek vállalkozásaival szemben.

Megoldás: A Tiszazug térségben a rendelkezésre álló szabad munkaerő segítheti az új és sikeres mikro- és kisvállalkozások létrehozását, meglévők fenntartását, létszám bővítését. Különösképpen fontos a hátrányos helyzetre való tekintettel, hogy új és sikeres mikrovállalkozások jöjjenek létre a térségre. Kiemelten támogatni kell az új szolgáltatások létrejöttét a lakosság szolgáltatásokhoz való hozzáférését, így kiemelten segíteni kell az LHH területek mikrovállalkozásainak fejlesztését. Támogatni kell továbbá új mikrovállalkozások létrehozását, illetve működő mikrovállalkozások beruházásait, műszaki-technológiai fejlesztéseit. Támogatni kell a gazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó eszközök

beszerzését, lecserélését, épület-felújítást, és -korszerűsítést, kisléptékű infrastruktúra-fejlesztést, minőségbiztosítási és környezetirányítási rendszer bevezetését. Az elhanyagolt, gondozatlan gyümölcsösök, szőlők alternatív hasznosítása, helyi alapanyagokból, új helyi termékek bevezetése. Innovatív vállalkozásfejlesztési projektek a helyi munkaerő foglalkoztatására, mely projektek mintaként szolgálnak a helyi szereplőknek

Eredmény: Az intézkedés hozzájárul a térség vállalkozásainak fejlesztésén keresztül a kiemelten fontos vidékfejlesztési feladathoz céljához a munkahelyteremtés megvalósításához. Legalább 1 új munkahely jön létre támogatott újonnan létrejött vállalkozásonként. Az intézkedés hozzájárul a munkavállalási céllal történő elvándorlás mértékének csökkentéséhez. Vállalkozások megújítják eszközparkjaikat, épületeiket. A vállalkozások létrejövetele élénkítheti a térség gazdaságát.

Érintett települések köre: Cserkeszőlő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

„B” Célkitűzés: Turisztikai kínálat növelése	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	: ÚMVP, de nem LEADER
HPME-hez rendelt forrás meghatározása	ÚMVP - 3. Intézkedéscsoport - 313 A turisztikai tevékenységek ösztönzése
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„B” Célkitűzés: : Turisztikai kínálat növelése
HPME kódolása:	B

Helyzet: A területen a falusi turizmus fejlődőben van. A térség meglévő adottságaihoz képest kihasználtsága meglehetősen alacsony. A térségben nagy hagyománya van a borászatnak, a horgászatnak, az erdős részek, puszták kedveznek a vadászat és lovászat feltételeinek, valamint az erdei és ökoturizmusnak. Az agroturizmus, a vízi és kerékpáros turizmus is egyre elterjedtebb- Turisztikai szempontból jelenleg még nem felfedezett célcsoport a fiatalok csoportja, a számukra nyújtható szolgáltatások nem specifikusak

Probléma: A térség területi adottságainak nem megfelelő kihasználtsága tapasztalható. Kevés lehetőség van az adottságok kihasználására, szolgáltatások színvonalának javítására és bővítésére.

Megoldás: Támogatni kell a térségi szabadidős szolgáltatások, lehetőségek összefogását, komplex programok kialakítását, programfüzerek kidolgozását, egységes arculattal való megjelenést, valamint a térségmarketing. Segíteni kell a vendéglátóhelyek kialakítását, korszerűsítését, szolgáltatások javítását, bővítését, arculat kialakítását.

Eredmény: Jelenleg hiányzó idegenforgalmi célpont a térségben. Új turisztikai lehetőségek jelennek meg. Megfelelő szolgáltatást nyújtó, korszerű vendéglátóhelyek a térségben. Növekszik a térségben eltöltött vendégéjszakák száma. A térség más településein is megjelennek a turisták

Érintett települések köre: Cserkeszőlő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű

„H” Célkitűzés: A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	ÚMVP de nem LEADER
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 322 Falumegújítás – és fejlesztés
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	„H” Célkitűzés: A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása
HPME kódolása:	H

Helyzet: A Tiszazugi Leader HACS valamennyi településére jellemző, hogy a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A foglalkoztatás jellemző módjai a közmunka, és a közcélú foglalkoztatás, melyek a munkanélküliség mérséklésének és a munkanélküli lakosság szociális helyzetének javítását elősegítő kezdeményezések.

Probléma: Az önkormányzatok költségvetése így nem teszi lehetővé, hogy a települések szépítése érdekében tett kezdeményezésekhez forrást tudjon nyújtani.

Megoldás: Támogatni kell a települések minden olyan kezdeményezését, amelyek hozzájárulnak települések fejlesztéshez, illetve az egységes településkép kialakításához, továbbá a településeken található történelmileg jelentős épületeinek felújításához, parkok rendbetételéhez. Segíteni kell, hogy mindene településen rendezettek legyenek a játszóterek, temetők, piacok. A vidéki térségek vonzerejének növelése, valamint a lakosság életminőségének javítása érdekében a települések arculatát, közterületeit javítani kell.

Eredmény: Egységes, esztétikus településkép, amely a turisták számára is vonzó. Az intézkedések hatására javul a települések arculata. Megújulhatnak a közintézmények, a megújuló energia egyre nagyobb kihasználtságú lesz.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

E” Célkitűzés: Tiszazug kistérség természeti- és kulturális örökségvédelme	
LEADER témakör:	Versenyképesség (411)
HPME jogcímhez rendelése:	ÚMVP de nem LEADER
HPME-hez rendelt forrás meghatározása:	ÚMVP - 4. Intézkedéscsoport - 323 Vidéki örökség megőrzése
HPME HVS célkitűzéshez rendelése:	E” Célkitűzés: Tiszazug kistérség természeti- és kulturális örökségvédelme
HPME kódolása:	E

Helyzet: A Tiszazug térség településeinek az elmúlt években sok törekvése irányult a rendezett településkép kialakítására. Azonban kiemelt figyelmet kell fordítani védelem alatt álló épületekre. A településeken a helyi vagy országos védelem alatt álló létesítmények védelmére nem jut megfelelő forrás.

Probléma: A települések részéről inkább csak az állag megóvására jutott megfelelő forrás, nem pedig a felújításra. Az Uniós pályázatok nyújtotta lehetőségeket sem mindig tudják igénybe venni a kistépülések, azok utófinanszírozású típusa miatt.

Megoldás: Támogatni kell az épített és természeti kulturális örökség védelmére, értékkel bíró épületek külső felújítására, az értékek bemutatását célzó épület vagy épületrész belső felújítását, korszerűsítését, zöldfelületek fejlesztését, környezetének rehabilitációját.

Eredmény: A felnövekvő generáció részére megörökíthető a települések épített és természeti kulturális értékei. A fejlesztések hatására a települések jellegzetessége megóvható. A felújított külső és belső terek hozzájárulnak a rendezett településkép kialakulásához és ezáltal a turisztikai potenciál növekedéséhez is. A természeti és történelmi tájképet megőrizzük az utókornak. Az intézkedés hatására a helyi identitás és a környezeti tudatosság erősödik, nő a települések vonzereje.

Érintett települések köre: Cserkeszölő, Cibakháza, Csépa, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas, Kunszentmárton és Martfű.

3. 5 Forrásallokáció

A 147/2007 (XII. 4.) FVM rendelet alapján a HACS rendelkezésre álló LEADER fejlesztési forrása 3 241 250 € volt. Az első pályázati időszakban 1 897 191 € került lekötésre, mely 2010. évi 270,42 Ft/€ árfolyamán átszámolva 513 038 390 Ft. Tehát az első pályázati kört követően a HACS , 1 344 059 € forrással rendelkezik, mely 2011. évi 277,95 Ft/€ árfolyamán számolva 373 581 199 Ft. Az második III. pályázati időszakban 389 827 € került lekötésre, mely 2011. évi 277,95 Ft/€ árfolyamán átszámolva 108 352 295 Ft. Az ÚMVP Irányító Hatóságának 24/2011 (III.18.) közleménye értelmében a HACS 95 488 511 Ft IV.tengely fejlesztési forrást kiegészítő forrásban részesül, valamint ÚMVP III. intézkedéscsoport fejlesztési forrásait kiegészítő forrás 26 407 013 Ft, így a rendelkezésre álló összes LEADER fejlesztési forrás 383 203 855 Ft. A LEADER vonatkozásában fontos követelmény, hogy vállalkezési alapú fejlesztésre allokált forrásoknak el kell érniük a LEADER HPME-kre allokált források minimum 45%-át. A Tervezői Csoport döntése alapján minimum 47,5 %-ot kíván Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport gazdaságfejlesztésre fordítani, mely a végleges forrásallokáció elvégzése után 47,5 %. A Tiszazugi Leader Nonprofit Kft. a rendelkezésre álló LEADER fejlesztési források allokálását az egyes intézkedések (HPME) szintjén végezte el. A következőképpen alakulnak az intézkedésekhez allokált források nagysága: (2. sz. melléklet)

EMVA LEADER allokált források

Gazdaságfejlesztési intézkedések:

A Tiszazugi-LEADER HACS térségében vállalkozások versenyképességének ösztönzése	56 000 000 Ft,
Helyi termék előállításához kapcsolódó eszközbeszerzés	10 000 000 Ft,
A Tiszazugi-LEADER HACS területén információs táblák beszerzése, kihelyezése	10 000 000 Ft

Szolgáltatásfejlesztési intézkedések:

Helyi igényeken alapuló szakmai kompetenciákat fejlesztő képzések lebonyolítása a térség pozitívabb idegenforgalmi megítélése érdekében	6 000 000 Ft,
---	---------------

Összefogás a Tiszazug turisztikai fejlődésért, a HACS települések együttes összefogásával	10 000 000Ft,
Hagyományörző és hagyományt teremtő helyi sajátosságok bemutatását szolgáló rendezvények	33 000 000 Ft,
Nyári iskolaszüneti időszakban általános iskolás gyermekek foglalkoztatása és felügyelete	25 000 000 Ft,
Pályaorientációs tanácsadás pályaválasztás előtt álló fiatalok szakma választása, munkanélküliek munkához segítése	5 000 000 Ft,
Tiszazugi lakosság egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel.	5 000 000 Ft,
Összesen:	160 000 000 Ft.
EMVA III. tengelyre allokált források	
Falumegújítás- és Fejlesztés	50 000 157 Ft.
A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése	10 000 085 Ft.
Összesen:	60 000 242 Ft.

4. Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések

4.1 Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés

1. **HIRDETMÉNY** összeállítása HACS települési önkormányzataihoz való eljuttatása, valamint a honlapon való megjelentetése.

2. **Honlapunkon** a www.tiszazugleader.eu –n ezzel egyidőben közzétettük a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának tényét, szakait és célját rögzítő hirdetményt, majd az egyeztetések után a településeken tartandó fórumok időpontjait és helyszíneit is. (3. sz. melléklet) A hírek menüpont alatt folyamatosan frissítettük a felülvizsgálattal kapcsolatos dokumentációkat, pl: lakossági fórumokról szóló tájékoztató. A galéria menüpontban pedig az ott készült fotókat is feltöltöttük

3. **Nyilvános Indító megbeszélés** tartottunk 2011. február 16.-án kunszentmártonban. A 7 számú civil, 7 számú vállalkozói és 5 számú közszféra képviselő jelent meg. Az indító megbeszélés alkalmával megválasztásra kerültek a Tervezői Csoport tagjai. A csoport létszáma 9 főből áll, valamint a csoport vezetője.

Tervezői Csoport Tagjai:

1. Trabach Tibor	Vállalkozói szféra
2. Makra Tibor	Vállalkozói szféra
3. Forgács László	Vállalkozói szféra
4. Fialka György-Kinizsi Horgász Egyesület	Civil szféra
5. Samu István- IPOSZ	Civil szféra
6. Molnár Bálint-Települések Szövetsége	Civil szféra
7. Tálás László –Tiszazugi Turisztikai Szövetség	Civil szféra
8. Gyói Gábor-Tiszasas Község Polgármestere	Közszféra
9. Pánczél Ferenc-Szelevény Község Polgármestere	Közszféra
10. Nagyistókné Kecskés Marietta HACS MSZ Vezető- TCS vezető	

4. A felülvizsgálat 1. szakaszának lezárásáig 7 **lakossági fórumot** tartottunk az Akciócsoport több településén. Minden településre eljuttattuk a lakossági fórum meghívóját. Az első helyszín 2011. március 01. 9 óra 30-kor Cserkeszölőben, Köztársaság tér 1. alatti Polgármesteri Hivatalban került megrendezésre. Majd ezt követően a következő helyeken és időben kerültek megrendezésre a lakossági fórumok:

- 2011. március 02. 9 óra 30; Tiszakürt, Hősök tere 1. Polgármesteri Hivatal,
- 2011. március 02. 11 óra; 5464 Tiszainoka, Kossuth utca 2. Polgármesteri Hivatal,
- 2011. március 02. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem,
- 2011. március 03. 10 óra; 5475 Csépa, Rákóczi út 24. Polgármesteri Hivatal,
- 2011. március 03. 11.20 óra; 5462 Cibakháza, Szabadság tér 5. Polgármesteri Hivatal,
- 2011. március 07. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem.

Lakossági fórumok során minden alkalommal a felülvizsgálat indokoltságának és maga a HVS összefoglaló ismertetését párbeszéd jellegű megbeszélések követték kérdések válaszok formájában. A fórumok adta lehetőséget kihasználva minden településen projektadatlapokat

gyűjtöttünk. Pozitív tapasztalatként nyugtáztuk, hogy a vártnál nagyobb számú érdeklődés volt általában minden helyszínen és a projektötletek benyújtásánál egyaránt.

5. Tiszazug Tv-ben való megjelenés fórumok időpontjairól és helyszíneiről. A felülvizsgálat kezdetét megelőzően tájékoztatást adtunk ki a térségi tv képűségben mely folyamatosan ment a 1. szakasz utolsó lakossági fórum dátumáig.

6. Három tervezői csoport értekezletet tartottunk eddig, melynek az Akciócsoport székhelyén Kunszentmártonban adtunk helyet:

2011. február 16. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszféra képviselőjében illetve a TCS vezetőként a HACCS munkaszervezet vezetője.

2011. március 02. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszféra képviselőjében illetve a TCS vezetőként a HACCS munkaszervezet vezetője.

2011. március 09. 15 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. A csoport értekezleten 9 fő vett részt a tervezői csoportból, 2 fő a vállalkozói, 4 fő a civil szféra, 2 fő a közszféra képviselőjében illetve a TCS vezetőként a HACCS munkaszervezet vezetője.

7. Személyes konzultációkat biztosítottunk az iroda ügyfélszolgálati ideje alatt. A munkaszervezet irodájában napi szintű konzultációt folytattunk mind személyesen, mind pedig telefonos kapcsolat formájában.

8. Projektadatlap gyűjtése. Az adatlapok gyűjtése több formában zajlott.

- Honlapról a dokumentumtár menüpont alatt letölthető projektadatlap kitöltése, nyomtatása és aláírás után székhelyre való eljuttatása,

- A lakossági fórumok alkalmával kapott projektötletek a megjelentek részéről,

- Személyesen a munkaszervezeti irodába behozott,

- illetve postai úton is érkezett.

4. 2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

Tiszazugi – Leader Nonprofit Kft. helyi akciócsoportja tükrözi a kistérségi szereplők arányát: 11 civilszervezet, 17 vállalkozás, 11 Önkormányzat képviselőjében, összességében 39 regisztrált taggal. A Nonprofit Kft. megalakulás óta törekedett az IH, MVH által támasztott elvárásoknak, a LEADER alapelveknek valamint, de nem utolsósorban a helyi igényeknek megfelelő működésre. A székhely Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. szám alatt található, ahol két irodában látjuk el a feladatainkat. Az egyik iroda a kérelemkezelő iroda, amely megfelelt minden delegált feladat ellátáshoz szükséges feltételnek, követelménynek, a másik

iroda pedig az ügyszolgálati iroda, ahol a hét minden napján az ügyfelek rendelkezésére állnak a munkaszervezet dolgozói. Az ügyfélszolgálati munka nem merül ki a személyes egyeztetésekben, lehetőség van telefonon email útján való segítségnyújtásra és kapcsolattartásra is. A Tiszazugi – Leader Nonprofit Kft.-nek van hivatalos honlapja, a www.tiszazugleader.eu, amely szintén a teljeskörű tájékoztatáshoz járul hozzá (3. sz. melléklet) A honlapon megjelennek napi frissítésekkel az aktuális hírek, információk nemcsak az ÚMVP –vel kapcsolatban, hanem a térséget érintő kérdésekben egyaránt. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia legfontosabb céljaként kezelendő a munkahelyteremtő beruházások betelepüléséhez szükséges infrastruktúra megteremtése. A tőkelátottság növelése, támogatási koncepciók kidolgozása. Összehangolt turisztikai szolgáltatások, programok kidolgozása. Meglévő Termál gyógyvízkincs, természetes vizek (Körös, Tisza, Holtágak). Földrajzi, természetes adottságok kihasználása. Szakképzés javítása, a piac igényeinek megfelelő szakmák oktatása, a színvonal javítása, versenyképes szakmák bemutatása, indítása, lebonyolítása, együttműködés javítása a települések között. Meglévő hagyományok kihasználása. Ezen stratégiai célok teljesítését szolgáló projektek generálása folyamatos tevékenységet jelent, amely egy pályázatbeadási időszak előtt, alatt és közvetlen utána halmozottan jelentkezik.

A helyi LEADER program sikeressége szempontjából kulcskérdés volt, hogy a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában megfogalmazottakat, hogy a fejlesztési célokat mennyire képviselik a helyi szereplők, az érintettek érdekeit és törekvéseit, céljait. Az akciócsoport a 2011-es HVS felülvizsgálat során a tervezésnél különösen nagy figyelmet fordított a valós fejlesztési igények feltárására, a nyilvánosságra, valamint arra, hogy aki akart az részt vehessen a közös munkában.

Büszkék vagyunk arra, hogy a Tiszazugi LEADER HACS települési önkormányzataival, a Kunszentmártoni Kistérség Többcélú Társulásával, civil szervezetekkel és vállalkozásokkal nagyon jó kapcsolatot tudunk kialakítani.

Az **UMVP III. tengely első fordulójában** a Tiszazugi –Leader Nonprofit Kft. részéről a négy jogcímre 32 pályázat érkezett benyújtási határidőn belül. A 32 beérkezett pályázatból 6 pályázat került elutasításra, 26 db pályázat pedig támogatásban részesült. A Tiszazugi – Leader Helyi Akciócsoport településein így a Mikro-vállalkozások fejlesztésére, 11 vállalkozó benyújtott kérelme alapján 145. 364 065 Ft, Turisztikai tevékenységek ösztönzésére 4 benyújtott kérelemre 67. 208 003 Ft, Falumegújítás és fejlesztésre 7 támogatásban részesült kérelemre 116. 868 195 Ft, valamint Vidéki örökség megőrzésére 4 támogatott kérelemre: 123. 868 195 Ft támogatást vehetnek igénybe a nyertes pályázók. A négy jogcím 26 nyertes támogatási kérelmére a Tiszazugi – Leader Helyi Akciócsoport térségében összesen: 453. 148 618 Ft támogatás kerül kiosztásra.

Az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Program** második körös III. tengely pályázati kiírására 19 db támogatási kérelem érkezett három jogcímre együttesen. A pályázatok elbírálása véget ért és hosszú várakozási idő után a pályázók kézhez vehették támogató esetenként elutasító határozataikat.

A legtöbb pályázat a **Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése jogcímre** érkezett számszerűen 10db, melyből 5db került elutasításra. A további 5 pályázat benyújtója támogató határozatot vehetett kézbe. Az 5 pályázat együttes támogatási összege: **20 567 556 Ft**.

Turisztikai tevékenység ösztönzése jogcímre érkezett a második legtöbb, 7 db pályázat, melyből 4 pályázat került elutasításra és 3 pedig támogatásban részesült. A 3 pályázat együttes támogatási összege: **78 124 318 Ft**.

Az utolsó jogcím melyre támogatási kérelem került benyújtásra az a **Falumegújítás és fejlesztés**. Erre a jogcímre két támogatási kérelem került benyújtásra, melyből az egyik kérelem elutasításra, a másik pedig támogatásban részesült, melynek összege: **9 660 421 Ft**

Összességében a benyújtott 19 db támogatási kérelemből 9db kérelem részesült támogatásban. A nyertes pályázatok teljes kötelezettségvállalása **108 352 295 Ft**.

A pályázókat segítő projektgenerálási és szaktanácsadási feladatok térségi szintű megvalósulásának térségi központja az irodánk. Szoros szakmai kapcsolatot hoztunk létre az MVH Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kirendeltségével, ezáltal a pályázatok elbírálása során kölcsönös segítségnyújtást adunk. Természetesen egyéb pályázati lehetőségek tekintetében kapcsolatot ápolunk a Helyi Vidékfejlesztési Irodákkal is.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtásában kulcsfontosságú szereppel bír a potenciális pályázók hiteles és teljes körű tájékoztatása, a pályázati felhívás előtt, illetve a megvalósítás teljes folyamatában. Ezt a tevékenységet főként irodánkban személyesen, honlapunkon, valamint hirdetések útján tesszük meg. Fontos, hogy a begyűjtött projektötlet-adatlapok, településeken megtartott fórumok segítségével, a térség szempontjából kedvező, megvalósításra érdemes ötleteket felkaroljuk és megteremtjük a megvalósításának alapjait. Mindezek figyelembe vételével, a lehetséges jövőbeni ügyfelek betekintést, illetve szerepet nyerhetnek a fejlesztési folyamatokba is. Az EMVA LEADER célterületek a helyi igényeknek megfelelően a begyűjtött projektötlet adatlapok, illetve a megtartott fórumokon tapasztalt igények alapján lettek kidolgozva. Amennyiben a célterületekre allokált források nagy százaléka hatékonyan hasznosul, abban az esetben valóban a térség, mind gazdasági, mind pedig társadalmi helyzetét tekintve elindul a fejlődés útján. Természetesen irodánk feladata, hogy a célterületekre benyújtott támogatási kérelmek a jogszabályokban előírt feltételeknek, pályázati kiírásokban foglaltaknak maradéktalanul megfeleljenek, ezáltal valóban a célterületekben foglaltak teljesüljenek. A jövőben tervezzük, hogy irodánk keresztül a LEADER programot különböző rendezvényeken népszerűsítsük (helyi termékeket népszerűsítő rendezvény). A korábbi pályázatkezelés során szerzett tapasztalatok szintén a hatékonyabb és gyorsabb munkavégzést segíti elő.

5. Mellékletek

5. 1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek

(1.sz. melléklet)

1. HIRDETMÉNY: Akciócsoportunk a felülvizsgálatot egy hirdetés összeállításával és annak minden település önkormányzatához való eljuttatásával indította.

2. Honlapunkon a www.tiszazugleader.eu-n ezzel egyidőben közzétettük a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának tényét, szakait és célját rögzítő hirdetményt, majd az egyeztetések után a településeken tartandó fórumok időpontjait és helyszíneit is. A hírek menüpont alatt folyamatosan frissítettük a felülvizsgálattal kapcsolatos dokumentációkat, pl.: lakossági fórumokról szóló tájékoztató. A galéria menüpontban, pedig az ott készült fotókat is feltöltöttük.

3. Nyilvános Indító megbeszélés: Az első HVS felülvizsgálatához kapcsolódó nyilvános indító megbeszélésre 2011. február 16.-án került sor Kunszentmártonban. A 7 számú civil, 7 számú vállalkozói és 5 számú község képviselő jelent meg. Az indító megbeszélés alkalmával megválasztásra kerültek a Tervezői Csoport tagjai. A csoport létszáma 9 főből áll.

4. Megtartott fórumok: A felülvizsgálat 1. szakaszának lezárásáig 7 fórumot tartottunk az Akciócsoport több településén. Minden településre eljuttattuk a lakossági fórum meghívóját. Az első helyszín 2011. március 01. 9 óra 30-kor Cserkeszölőben, Köztársaság tér 1. alatti Polgármesteri Hivatalban került megrendezésre, melyen 7 fő vett részt. Majd ezt követően a következő helyeken és időben kerültek megrendezésre a lakossági fórumok:

- 2011. március 02. 9óra 30; Tizsakürt, Hősök tere 1. Polgármesteri Hivatal, Megjelentek száma: 6 fő
- 2011. március 02. 11 óra; 5464 Tiszainoka, Kossuth utca 2. Polgármesteri Hivatal, Megjelentek száma: 12 fő
- 2011. március 02. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem, Megjelentek száma: 3 fő
- 2011. március 03. 10 óra; 5475 Csépa, Rákóczi út 24. Polgármesteri Hivatal, Megjelentek száma: 6 fő
- 2011. március 03. 11. 20 óra; 5462 Cibakháza, Szabadság tér 5. Polgármesteri Hivatal, Megjelentek száma: 7 fő
- 2011. március 07. 15 óra, 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem. Megjelentek száma: 5 fő

Lakossági fórumok során minden alkalommal a felülvizsgálat indokoltságának és maga a HVS összefoglaló ismertetését párbeszéd jellegű megbeszélések követték kérdések válaszok formájában. A fórumok adta lehetőséget kihasználva minden településen projektadatlapokat gyűjtöttünk. Pozitív tapasztalatként nyugtáztuk, hogy a vártnál nagyobb számú érdeklődés volt általában minden helyszínen és a projektötletek benyújtásánál egyaránt.

5. Tiszazug Tv-ben való megjelenés fórumok időpontjairól és helyszíneiről. A felülvizsgálat kezdését megelőzően tájékoztatást adtunk ki a térségi tv képűtségben mely folyamatosan ment a 1.szakasz utolsó lakossági fórum dátumáig.

6. Tervezői csoport értekezletek: Három tervezői csoport értekezletet tartottunk eddig, melynek az Akciócsoport székhelyén Kunszentmártonban adtunk helyet:

2011. február 16. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem

2011. március 02. 16 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem.

2011. március 09. 15 óra, Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tanácsterem

7. Személyes konzultációk biztosítása ügyfélszolgálat ideje alatt. A munkaszervezet irodájában napi szintű konzultációt folytattunk mind személyesen, mind pedig telefonos kapcsolat formájában.

8. Projektadatlap gyűjtése. Az adatlapok gyűjtése több formában zajlott.

- A lakossági fórumok alkalmával kapott projektötletek a megjelentek részéről,
- személyesen a munkaszervezeti irodába behozott,
- illetve postai úton is érkezett.

5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció

5.2.1 EMVA HPME

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	TISZAZUGI-LEADER Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.						Kód:	78
II. CÉLKITŰZÉSEK	Települések együttműködésének javítása	Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába	Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállítása és versenyképes értékesítésének támogatása	Térség igényeihez igazodó szakismertekre épülő képzések ösztönzése	Helyi termékek és hungarikumok újra felfedezése, Helyi termékek és szolgáltatások előállítása és versenyképes értékesítésének támogatása	Fiatalok megismertetése a Tiszazugi kistérség hagyományával		
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06		
HPME címe	Összefogás a Tiszazug turisztikai fejlődésért, a HACS települések együttes összefogásával	A Tiszazugi-LEADER HACS térségében vállalkozások versenyképességének ösztönzése	Helyi termék előállításához kapcsolódó eszközbeszerzés	Helyi igényeken alapuló szakmai kompetenciákat fejlesztő képzések lebonyolítása a térség pozitívabb idegenforgalmi megítélés érdekében	Hagyományörző és hagyományt teremtő helyi sajátosságok bemutatását szolgáló rendezvények	Nyári iskolaszüneti időszakban általános iskolás gyerekek foglalkoztatása és felügyelete		
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	D1.	A1.	C1.	I1.	C2	F1		
Célterület jogcím besorolása (HVS)	0a	0b	0b	0d	0c	0a		
Célterülethez allokált forrás (Ft)	10	56	10	6	33	25	160	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	0	1	1	0	0	0	3	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0)	0	0	0	0	0	0	0	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0;)	0	0	0	0	0	0	1	RENDBEN
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési)	0	56	10	0	0	0	76	RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya).	0	0	0	0	0	0	0	RENDBEN
HPME/célterület kód	780a01	780b02	780b03	780d04	780c05	780a06		

(2/a. sz. melléklet: EMVA HPME)

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	TISZAZUGI-LEADER Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.				Kód:	78
II. CÉLKITŰZÉSEK	Munkanélküliség kezelése a Tiszazugban, munkahelymegtartás, munkahelyteremtés, tartós munkanélküliek bevezetése a munka világába	A Tiszazugi lakosok egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel	A térség népszerűsítésére, helyi adottságainak kihasználására irányuló tevékenység támogatása	D		
HPME sorszáma	07	08	09	10		
HPME címe	Pályaorientációs tanácsadás pályaválasztás előtt álló fiatalok szakma választása, munkanélküliek munkához segítése	Tiszazugi lakosság egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel.	A Tiszazugi- LEADER HACS területén információs táblák bevezetése, kihelyezése			
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A2	G1	H1			
Célterület jogcím besorolása (HVS)	0a	0a	0b	0d		
Célterülethez allokált forrás (Ft)	5	5	10	0	160	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	0	0	1	0	3	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem =	0	0	0	0	0	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0;	1	0	0	0	1	RENDBEN
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési	0	0	10	0	76	RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya).	0	0	0	0	0	RENDBEN
HPME/célterület kód	780a07	780a08	780b09	780d10		

(2/b. sz. melléklet: EMVA HPME)

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

5.2.2 EMVA III. tengely forrástábla

Forrásallokációs tábla										
	Forrásallokáció		1. körben lekötött forrás		1. kör zárását követő forrásváltozás		A 2. kör során rendelkezésre álló forrás			
	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület
	€	€	€	€	€	€	€	€	Ft	Ft
Falumegújítás és fejlesztése Rendelet száma: 135/2008	652 846		438 201		0	0	214 645	0	59 660 578	0
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése Rendelet száma: 136/2008	723 704		545 048		0	0	178 656	0	49 657 435	0
Turisztikai tevékenységek ösztönzése Rendelet száma: 137/2008	695 655		251 999		49 550	0	394 106	0	109 541 763	0
Vidéki örökség megőrzése Rendelet száma: 138/2008	499 827		463 849		0	0	35 978	0	10 000 085	0
Összesen	2 572 032	0	1 699 097	0	49 550	0	823 385	0	228 859 861	0

(2/c. sz. melléklet: Forrásallokáció EMVA III. tengely)

Kötelezettség-vállalás				
	Lekötésre került összeg			
	Hátrányos	Nem hátrányos	Hátrányos	Nem hátrányos
	€	€	Ft	Ft
Falumegújítás és fejlesztése Rendelet száma: 135/2008	34 756	0	9 660 421	0
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése Rendelet száma: 136/2008	73 997	0	20 567 556	0
Turisztikai tevékenységek ösztönzése Rendelet száma: 160/2009	281 073	0	78 124 318	0
Vidéki örökség megőrzése Rendelet száma: 138/2008	0	0	0	0
Összesen	389 827	0	108 352 295	0

(2/d. sz. melléklet: Kötelezettség vállalás EMVA III. tengely)

HACS regisztrációs száma:	1004408215											
HACS neve:	Tiszazugért Leader Nonprofit Kft.											
Rendelkezésre álló forrás (€):	2 572 032 €	<table border="1"> <thead> <tr> <th>év</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Euró árfolyam:</td> <td>266,7</td> <td>270,42</td> <td>277,95</td> </tr> </tbody> </table>			év	2009	2010	2011	Euró árfolyam:	266,7	270,42	277,95
év	2009				2010	2011						
Euró árfolyam:	266,7				270,42	277,95						
Kötelezően hátrányos helyzetű területre fordítandó forrás	2 572 032 €											
I. körben lekötött forrás (€):	1 699 097 €											
I. kör kötelezettségvállalásának módosulása(€):	49 550 €											
II. kör során rendelkezésre álló forrás (€):	823 385 €											
Maradvány (€):	0 €											

(2/e. sz. melléklet: Lekötött/rendelkezésre álló forrás EMVA III. tengely)

5.2.3 EMVA LEADER forrástábla

Intézkedés kódszáma	Intézkedés jogcíme	Célterület megnevezése	Fejlesztés hátrányos helyzetű területen terv		Fejlesztés egyéb területen terv		Fejlesztés összesen terv		%
			€	Ft	€	Ft	€	Ft	
1003880	LEADER térségen belüli együttműködés	Komplex térségi turisztikai szolgáltatások fejlesztése	75 000	20 281 500			75 000	20 281 500	16,7%
1003866	LEADER képzés	Helyi foglalkoztatási igényekhez igazodó nyelvi és informatikai programok szervezése	100 000	27 042 000			100 000	27 042 000	22,2%
1002858	LEADER vállalkozási alapú	Vállalkozások marketing tevékenységének ösztönzése támogatása	75 000	20 281 500			75 000	20 281 500	16,7%
1003873	LEADER rendezvény	Térségi fesztiválok és rendezvények támogatása	150 000	40 563 000			150 000	40 563 000	33,3%
1004263	LEADER közösségi célú	Általános iskolásiskolás korú gyermekek felügyelete, foglalkoztatása iskolaszüneti időszakban	50 000	13 521 000			50 000	13 521 000	11,1%

(2/f. sz. melléklet: Forrásadatok EMVA LEADER)

Kötelezettség-vállalás				
	Lekötésre került összeg		Maradvány tervhez képest	
	€	Ft	€	Ft
1003880 LEADER térségen belüli együttműködés - Komplex térségi turisztikai szolgáltatások fejlesztése	11 649	3 150 000	63 351	17 131 500
1003866 LEADER képzés - Helyi foglalkoztatási igényekhez igazodó nyelvi és informatikai programok szervezése	18 486	4 998 878	81 514	22 043 122
1002858 LEADER vállalkozási alapú - Vállalkozások marketing tevékenységének ösztönzése támogatása	8 715	2 356 640	66 285	17 924 860
1003873 LEADER rendezvény - Térségi fesztiválok és rendezvények támogatása	68 701	18 578 141	81 299	21 984 859
1004263 LEADER közösségi célú - Általános iskolásiskolás korú gyermekek felügyelete, foglalkoztatása iskolaszüneti időszakban	40 994	11 085 507	9 006	2 435 493

(2/g. sz. melléklet: Kötelezettség-vállalás EMVA LEADER)

HACS regisztrációs száma:	1004408215	
HACS neve:	Tiszazugért Leader Nonprofit Kft.	
Rendelkezésre álló forrás (€ és Ft):	669 218 €	180 969 931 Ft
Lekötött forrás (€ és Ft):	148 544 €	40 169 166 Ft
Euró árfolyam:	270,42	

(2/h. sz. melléklet: Lekötött/rendelkezésre álló forrás EMVA LEADER)

5.2.5 Tiszazugi Leader Nonprofit Kft. rendelkezésére álló EMVA LEADER és EMVA III. tengely fejlesztési források allokálása

EMVA LEADER (Célterület megnevezése)	Vonatkozó HPME azonosítója	Keretösszeg (Ft.)
Összefogás a Tiszazug turisztikai fejlődésért, a HACS települések együttes összefogásával	780a01	10 000 000
A Tiszazugi-LEADER HACS térségében vállalkozások versenyképességének ösztönzése	780b02	56 000 000
Helyi termék előállításához kapcsolódó eszközbeszerzés	780b03	10 000 000
Helyi igényeken alapuló szakmai kompetenciákat fejlesztő képzések lebonyolítása a térség pozitívabb idegenforgalmi megítélés érdekében	780d04	6 000 000
Hagyományőrző és hagyományt teremtő helyi sajátosságok bemutatását szolgáló rendezvények	780c05	33 000 000
Nyári iskolaszüneti időszakban általános iskolás gyermekek foglalkoztatása és felügyelete	780a06	25 000 000
Pályaorientációs tanácsadás pályaválasztás előtt álló fiatalok szakma választása, munkanélküliek munkához segítése	780a07	5 000 000
Tiszazugi lakosság egészséges életmódra nevelése hagyományos termékekkel	780a08	5 000 000
A Tiszazugi-LEADER HACS területén információs táblák beszerzése, kihelyezése	780b09	10 000 000
Összesen		160 000 000
EMVA III. tengely		
Falumegújítás- és Fejlesztés		50 000 157
A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése		10 000 085

(2/i. sz. melléklet: Rendelkezésre álló LEADER és III. tengely fejlesztési források allokálása)

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok

A Tiszazugi Leader Nonprofit Kft honlapján (www.tiszazugleader.eu) – címlapján létrehoztunk egy közvetlenül elérhető HVS felülvizsgálat 2011.menüfület, ahol folyamatosan tájékoztatást nyújtunk a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálattal kapcsolatban. A menüpontban alatt elérhetőek a fórumok időpontjai, a már megtartottak dokumentumai, aktuális események, hírek, rendezvény meghívók, munkaanyagok, véleményezési felhívások, valamint megtekinthető lesz az elkészült HVS dokumentum is. Illetve a honlapon rendelkezésre áll minden, a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos dokumentum is.

The screenshot shows the website interface with the following elements:

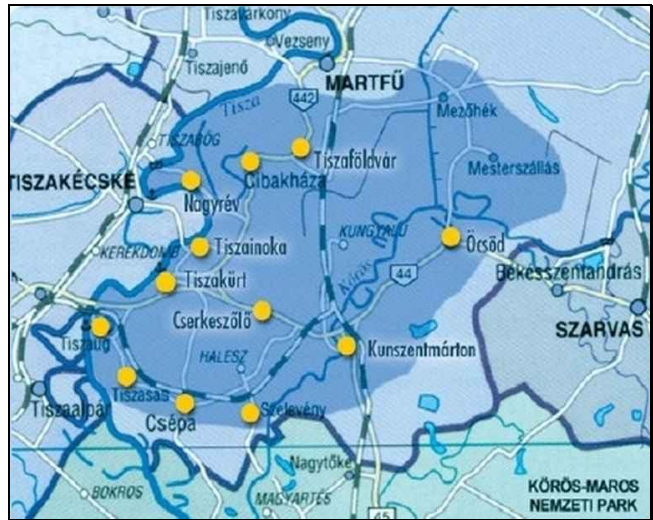
- Header:** TISZAZUGI - LEADER NONPROFIT KFT., ÚJ MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM 2007-2013, and the European Union flag.
- Navigation:** A sidebar menu on the left with items like 'Címlap', 'Rólunk', 'Stratégiánk', 'HVS Felülvizsgálat 2011', 'IV. Tengely', 'Hírek', 'MNVH', 'Galéria', 'Dokumentumtár', 'Eseménynaptár', 'Elérhetőségünk', 'Fórum', and 'GYIK'. The 'HVS Felülvizsgálat 2011' item is highlighted with a red box.
- Main Content:**
 - Section: 'HVS Felülvizsgálat' with sub-section 'IV. Tengely - célterület adatlapok'.
 - News items:
 - leader, s2e, 2011/03/02 - 15:50: Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata Lakossági fórum Tiszakürtön és Tiszainokán
 - leader, s2e, 2011/03/02 - 15:46: Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata - Lakossági fórum Csátrkocsón
 - leader, k, 2011/02/22 - 15:41: TÁJÉKOZTATÁS Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011.évi felülvizsgálata érdekében tartandó lakossági fórumok helyezinei és időpontjai
 - leader, s2e, 2011/02/16 - 15:15: KÖZLEMÉNY Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata 2011.
 - leader, k, 2011/02/14 - 11:40: A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata érdekében tartandó nyilvános indító értekezlet
- Calendar:** A calendar for '2011.07.' with a table showing dates and events.
- Footer:** 'Működési költségek' section with years 2008 and 2009.

(3.sz. melléklet: Tiszazugi-Leader Nonprofit Kft. honlapja)

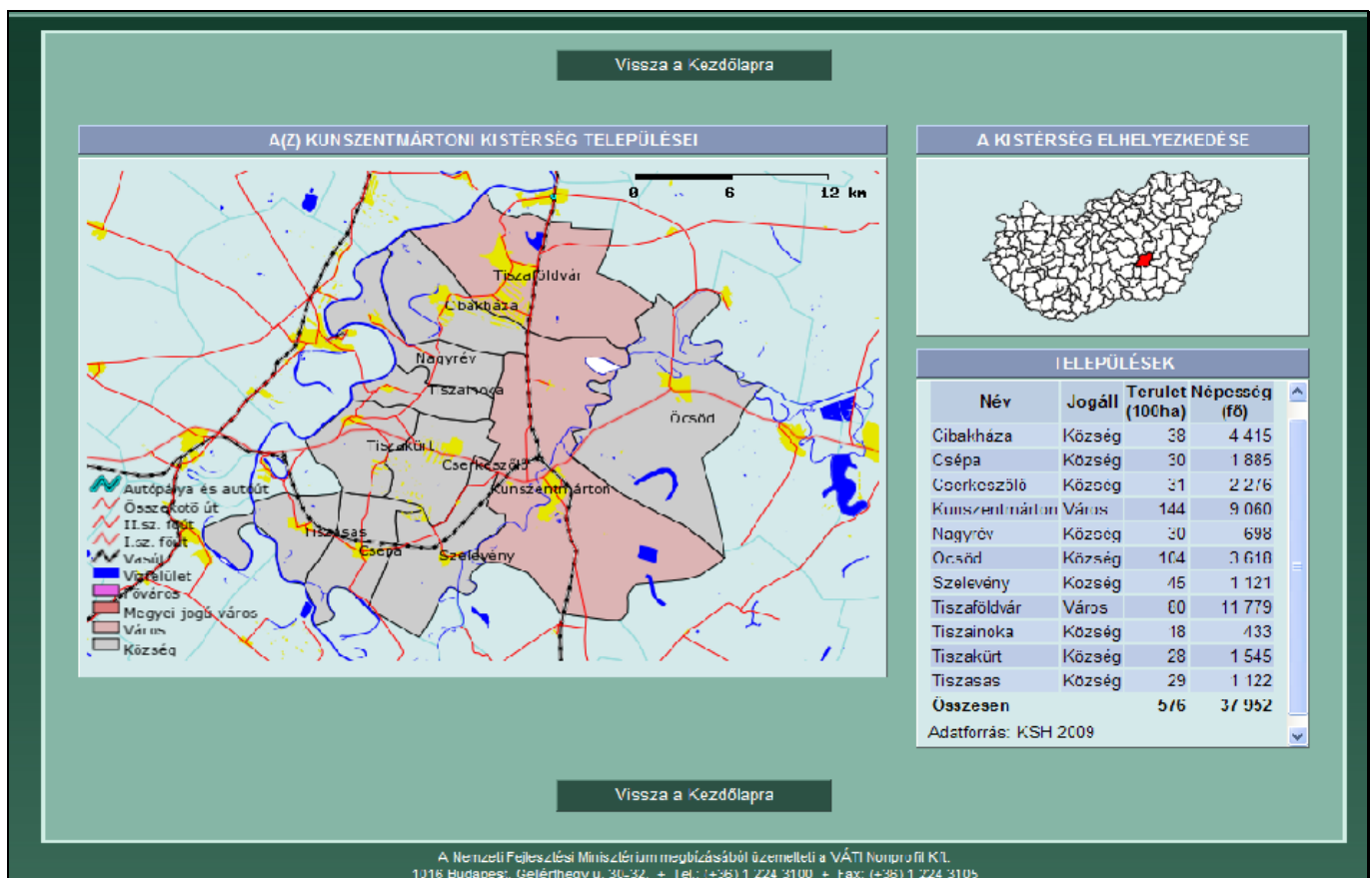

5.4 Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)

Tiszazug HACS területe, települései

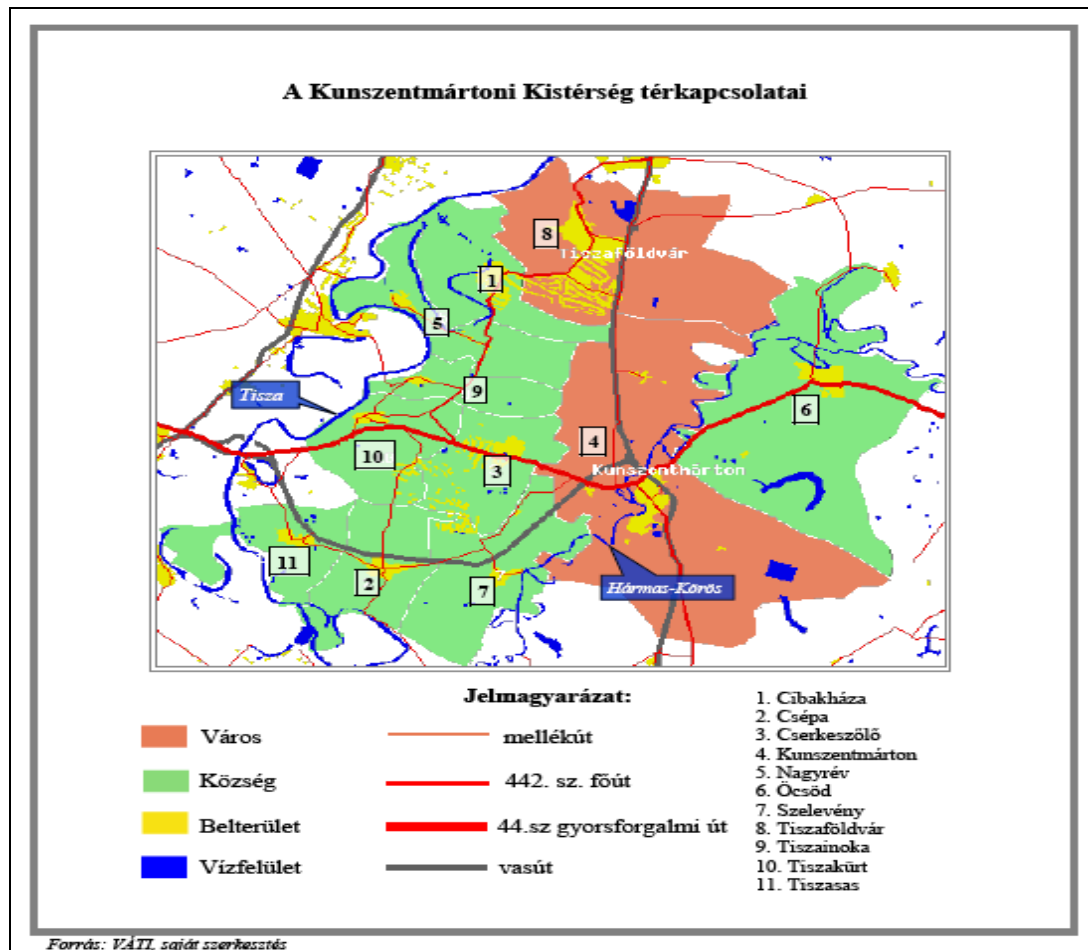

(4.sz. melléklet: Tiszazug HACS területe, települései)

(5.sz. melléklet: Kunszentmárton kistérség települései)

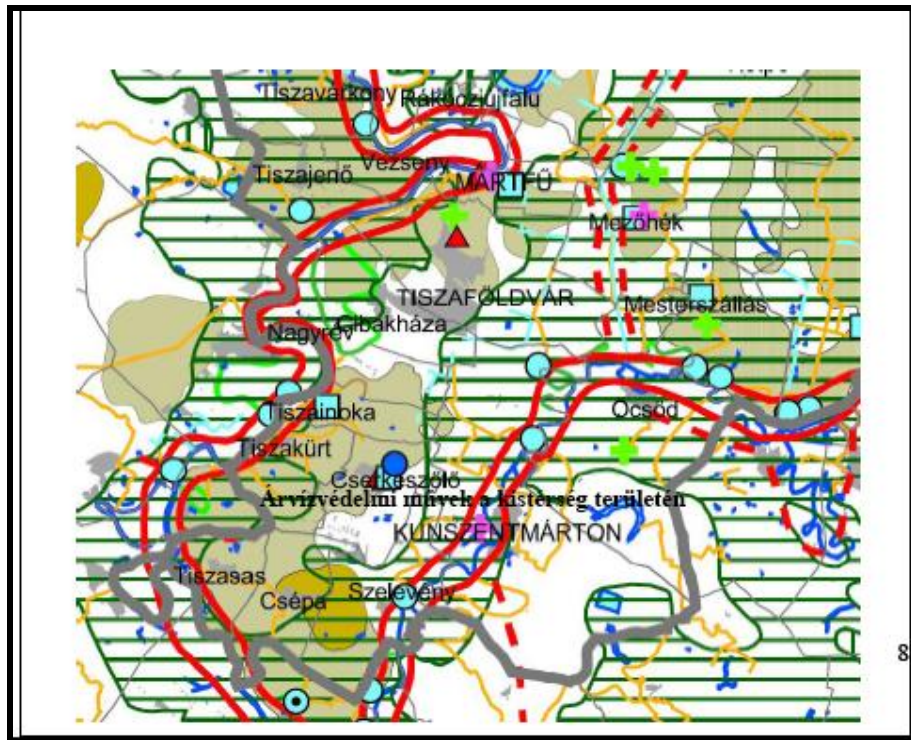

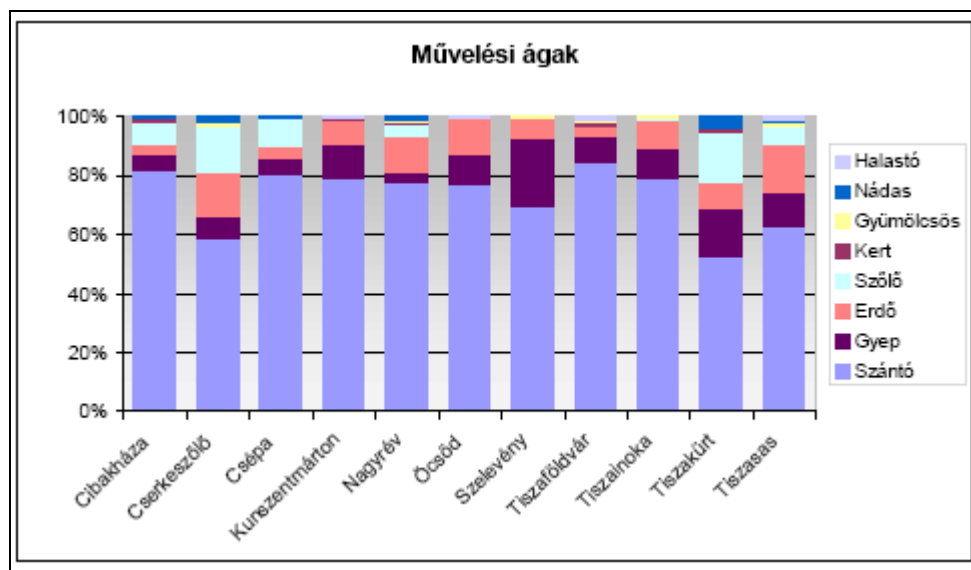
(6.sz. melléklet:Kunszentmártoni kistérség térkapcsolatai)

HACS területének természeti környezete

(7.sz. melléklet: HACS területének természeti környezete)

(8.sz. melléklet: HACS területének művelési ágai)

Holtágak a Kunszentmártoni kistérség területén			
Holtág megnevezése	Földrajzi helyzete, érintett települések	Funkció	Állapot
<i>Gyova-Mámai-Holt-Tisza</i>	Tisza-bal part Csongrád, Csepka Tiszasas	Elsődleges: belvíztározás, Másodlagos: öntözővíz-tározás További hasznosítása: halászat és horgászat	Medrének feliszapoltsága előrehaladott, benőtsége közepes. Élővilága változatos és gazdag
<i>Alpári-Holt-Tisza</i>	Tisza jobb part Tiszaalpar és Tiszasas	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, halászat, horgászat, strandolás	Fel- iszapolttsága közepes, benőtsége 40%-os. Természeti és táj- képi értékekben gazdag, értékes élővilággal rendelkező holtág.
<i>Cibakházi-Holt-Tisza</i>	Tisza-bal part Cibakháza, Nagyrév	Elsődleges: belvíztározás, Másodlagos: öntözővíz-tározás Extenzív halászat, strand	Élővilága változatos, a vonuló madarak számára fontos táplálkozó- és pihenőhelyül szolgál
<i>Tehenesi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös jobb part Szelevény	Elsődleges: belvíztározás, Másodlagos: öntözővíz-tározás	Medrének feliszapoltsága és benőtsége közepes Gazdag és változatos élővilága van.
<i>Iriszlói-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös bal part Szelevény	Horgászat. Körös-Maros Nemzeti Park része.	Feliszapoltsága előrehaladott, benőtsége sulyommal közel 100 %-os A holtágot kísérő természetes

			ligeterdő természeti értéket képvisel, élővilága igen gazdag
<i>Malomzugi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös bal part Nagytőke, Szelevény	Horgászat. Körös-Maros Nemzeti Park része.	Feliszapoltsága előrehaladott, sulyommal való benőtsége közel 100 %-os. Feltöltött állapotban zavartalan vizes élőhely, jól működő ökológiai zöldfolyosó a Tisza és a Körös-torok között
<i>Kunszentmártoni-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös jobb part Kunszentmárton	Horgászat.	Feliszapoltsága, benőtségének mértéke közepes Leírása megoldatlan.
<i>Csengedi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös bal part Kunszentmárton és Ócsöd	Elsődleges: belvíztározás, Másodlagos: öntözővíz-tározás Halászat, horgászat	Feliszapoltsága közepes, benőtsége csekély, vizének erősen szennyezett. Élővilága változatos és gazdag.
<i>Kerekeszugi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös jobb part Kunszentmárton és Ócsöd	Belvíztározás, horgászat Körös-Maros Nemzeti Park része	Élővilága változatos, szentély-típusú holtág
<i>Csukaháti-Holt-Körös (Gyíger-zugi)</i>	Hármas-Körös jobb part Kunszentmárton és Ócsöd	Öntözővíz-tározás, horgászat Körös-Maros nemzeti Park része	Medrének feliszapoltsága és növényzettel való benőtsége előrehaladott. Növény- és állatvilága értékes
<i>Őzénzugi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös jobb part Kunszentmárton és Ócsöd	Horgászat, vadászat Körös-Maros nemzeti Park része	Medre közepesen feliszapolódott, vizinövényzettel erősen benőtt. Növény- és állatvilága értékes. Vízpótlása és vízcseréje nincs megoldva
<i>Álomzugi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös bal part Ócsöd	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, halászat, horgászat	Feliszapoltsága közepes, benőtsége kb. 20 %-os
<i>Harangzugi-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös jobb part Mesterszállás, Ócsöd	belvíztározás, öntözővíz-tározás, víziszármaztatás, horgászat és halászat	Medre közepes mértékben feliszapolódott, benőtsége is közepes
<i>Siratói-Holt-Körös</i>	Hármas-Körös bal part Ócsöd, Békésszentandrás	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, halászat, horgászat, vízparti üdülés	Medrének feliszapoltsága előrehaladott, növényzettel való benőtségének mértéke szakaszonként a közepes és erőteljes között változik

(9.sz. melléklet: Holtágak a Kunszentmártoni kistérség területén)

5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)

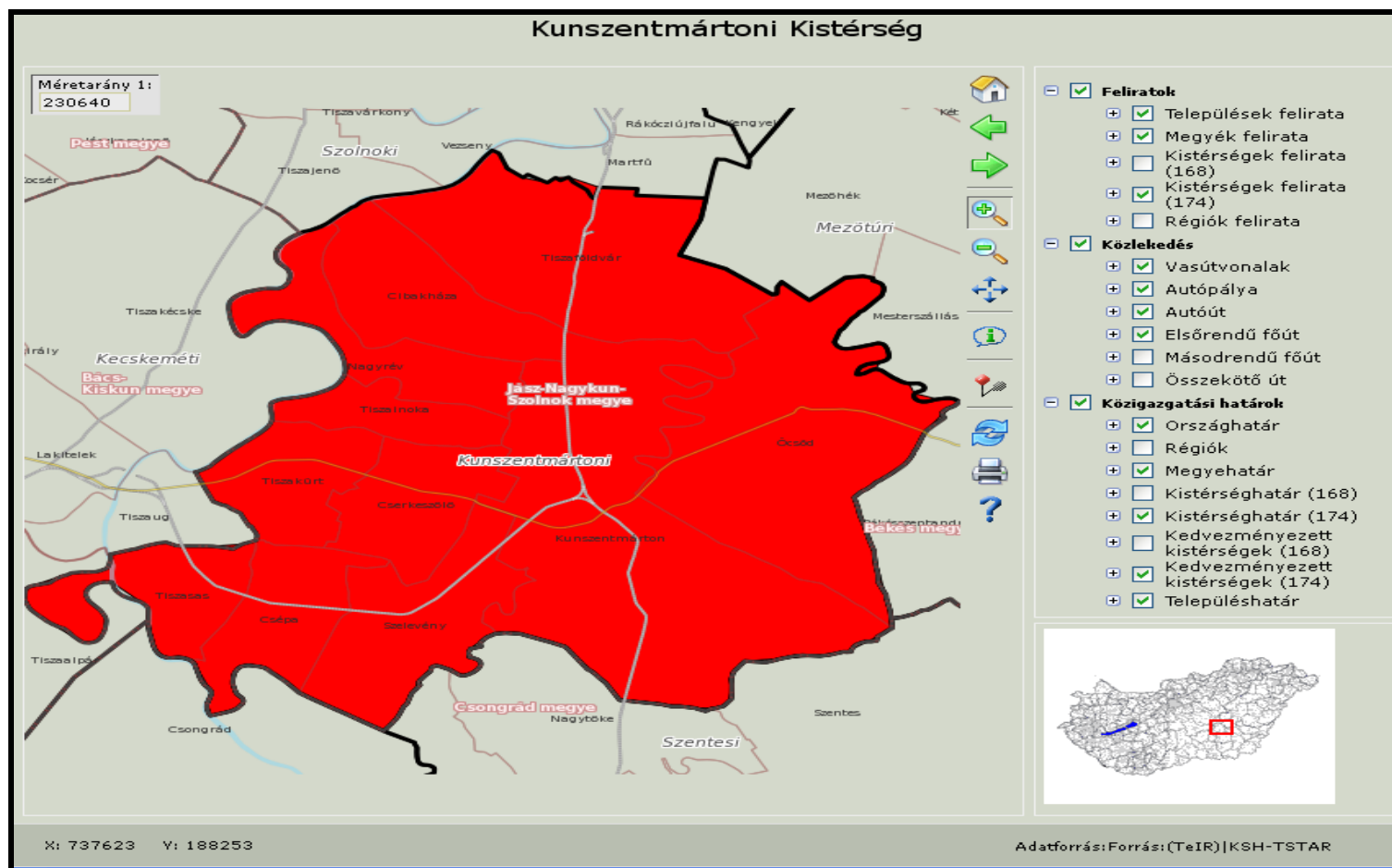
HACS települések legfontosabb alapadatai

	Településnév	Fő		Településnév	Fő		Településnév	Fő		Településnév	Fő
1.	Cibakháza	4 547	4.	Kunszentmárton	9 013	7.	Szelevény	1 137	10.	Tizsakürt	1 511
2.	Csépa	1 684	5.	Nagyrév	733	8.	Tiszaöldvár	11 719	11.	Tizsasas	1 069
3.	Cserkeszlő	2 139	6.	Öcsöd	3 479	9.	Tizsainoka	423			

Kistérségi alapadatok		
Terület (km ²)		576
Terület (km ²)		37 454
Területfejlesztési szempontból kedvezményezett térség (64/2004. Korm. rendelet szerint)		Igen
Mérték szerint	Hátrányos helyzetű	Nem
	Leghátrányosabb helyzetű	Igen
	Komplex Program	Nem
Települések száma		11
Jogállás szerint	Város	2
	Község	9
Területfejlesztési szempontból kedvezményezett települések száma (7/2003. Korm. rendelet szerint)		8
Típus szerint	Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott település	8
	Országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott település	8

(10.sz. melléklet: HACS területének és kistérségi alapadatok)

(11.sz. melléklet: Kunszentmártoni kistérség határa)

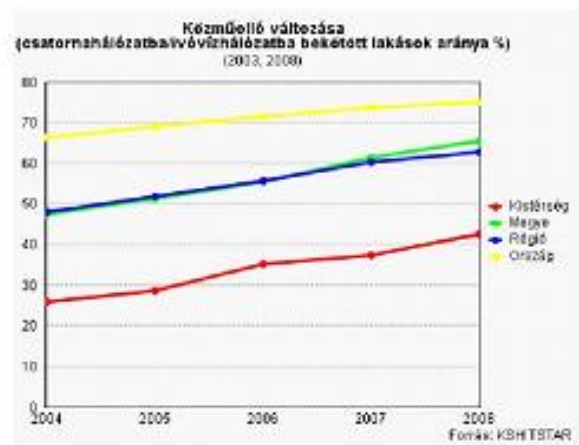
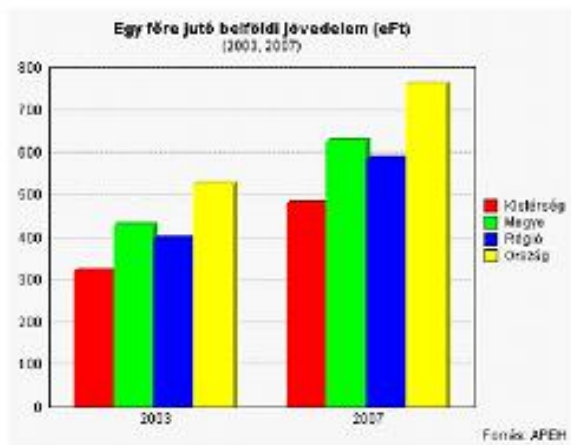
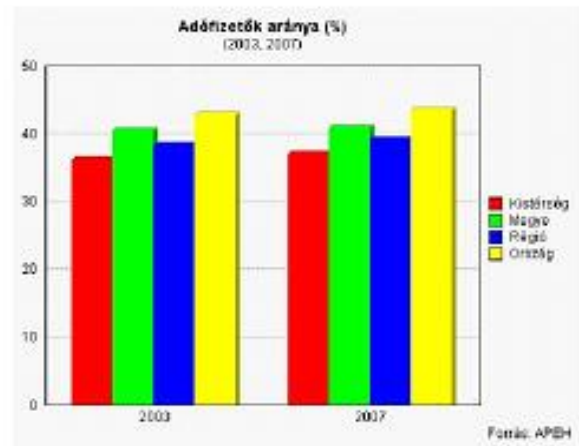
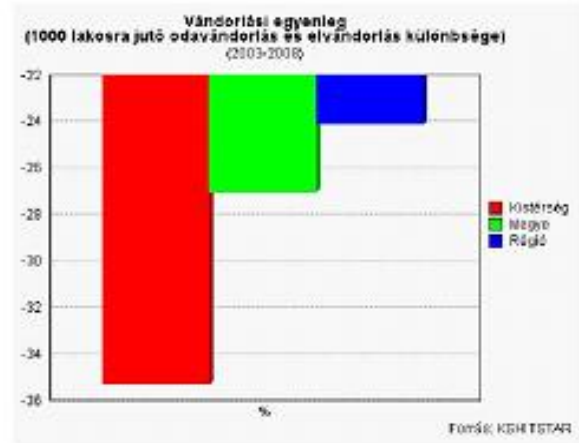
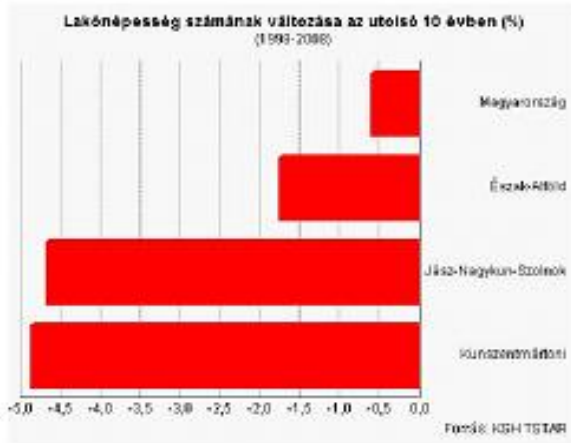
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A kistérség bemutatása statisztikai adatokkal

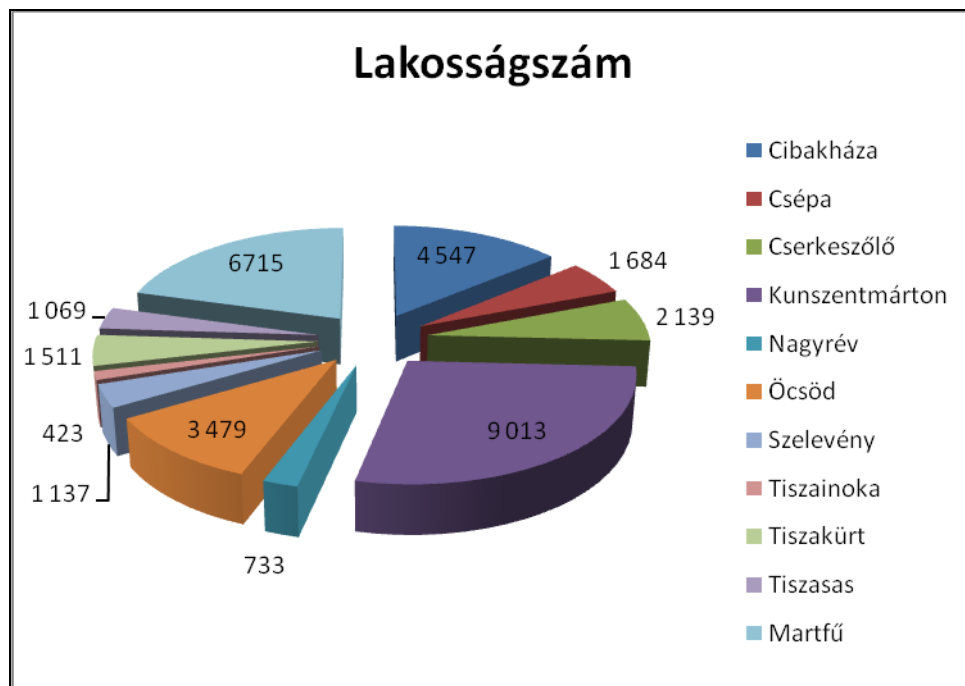

(12.sz. melléklet: Kunszentmártoni kistérség statisztikai adatai)

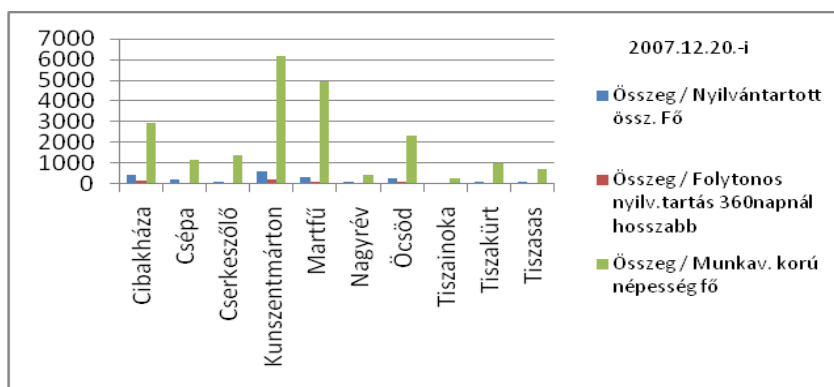
HACS településeinek lakossága 2010. január 1-jén

<i>Tiszazugi LEADER HACS települések lakosságának adatai:(2010.)</i>		
	Településnév	Lakosság
1.	Cibakháza	4 547
2.	Csépa	1 684
3.	Cserkeszölő	2 139
4.	Kunszentmárton	9 013
5.	Nagyrév	733
6.	Öcsöd	3 479
7.	Szelevény	1 137
8.	Tiszainoka	423
9.	Tizsakürt	1 511
10.	Tizsasas	1 069
11.	Martfű	6 715
	Összesen:	32 450

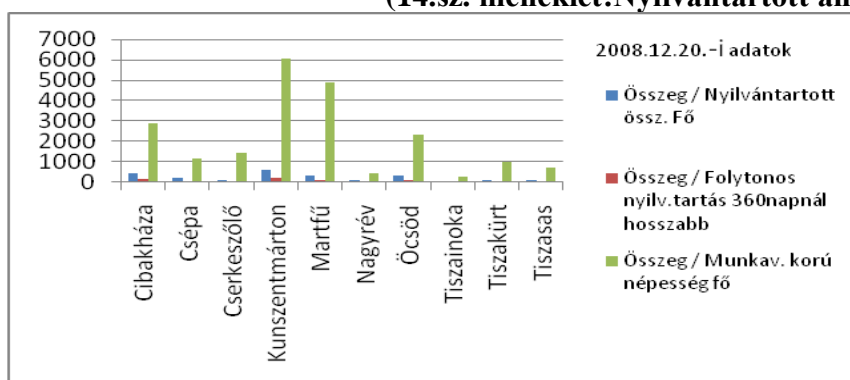

(13.sz. melléklet: Tiszazugi LEADER HACS települések lakosságának adatai: 2010.)

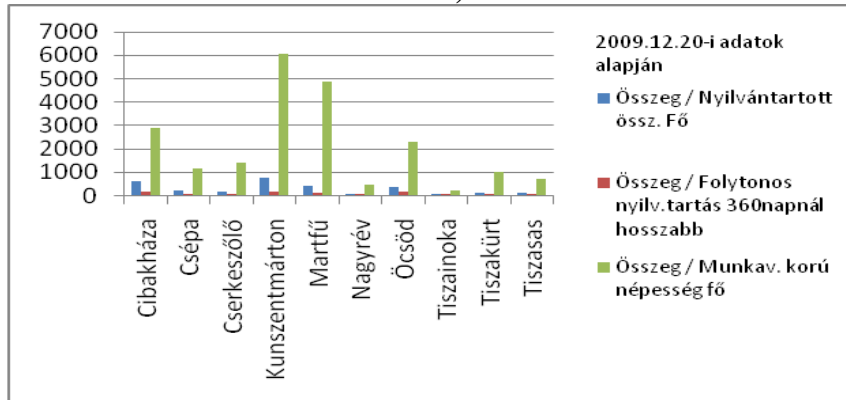
Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya az állandó lakóhelyük szerint 2007 és 2010 között

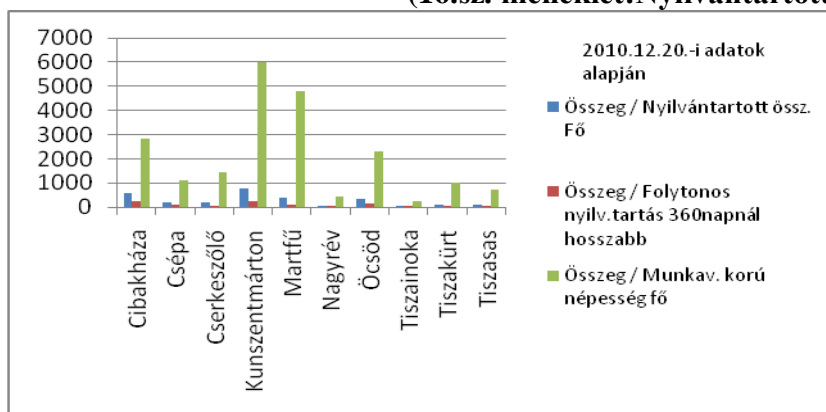
(14.sz. melléklet: Nyilvántartott álláskeresők száma: 2007)

(15.sz. melléklet: Nyilvántartott álláskeresők száma: 2008)

(16.sz. melléklet: Nyilvántartott álláskeresők száma: 2009)

(17.sz. melléklet: Nyilvántartott álláskeresők száma: 2010)

HACS térség oktatás

Településnév	Az óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) 2009 (település)	Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) 2009 (település)	Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) 2009 (település)	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban 2009 (település)	Érettségi vizsgát tett személyek száma a nappali oktatásban 2009 (település)
Cibakháza	5,	357,	38,	41,	,
Csépa	3,	165,	21,	23,	,
Cserkeszlő	3,	205,	16,	40,	,
Kunszentmárton	8,	618,	71,	81,	55,
Martfű	8,	511,	61,	84,	68,
Nagyrév	1,	18,	4,	,	,
Öcsöd	5,	268,	32,	34,	,
Szelevény	1,	77,	13,	,	,
Tiszainoka	1,	,	,	,	,
Tizsakürt	2,	162,	15,	22,	,
Tizsasas	2,	50,	12,	,	,

Forrás:(TeIR)|KSH-TSTAR

(18.sz. melléklet: HACS térség oktatás: 2009)

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

HACS térség adatai - Vállalkozások, 2009

Adatcsoport	Leírás	Cibakháza	Csépa	Cserkeszlő	Kunszentmárton	Nagyrev
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/ Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozások száma (év végén) 2009 (db)	78,	83,	167,	341,	19,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/ Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált mellékfoglalkozású vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozások száma 2009 (db)	9,	4,	23,	106,	1,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/ Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált mezőgazdasági szövetkezetek száma (év végén) 2009 (db)	1,	,	1,	1,	1,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/ Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált társas vállalkozások száma a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban (TEÁOR '08: C gazdasági ág) 2009 (db)	15,	1,	7,	18,	,

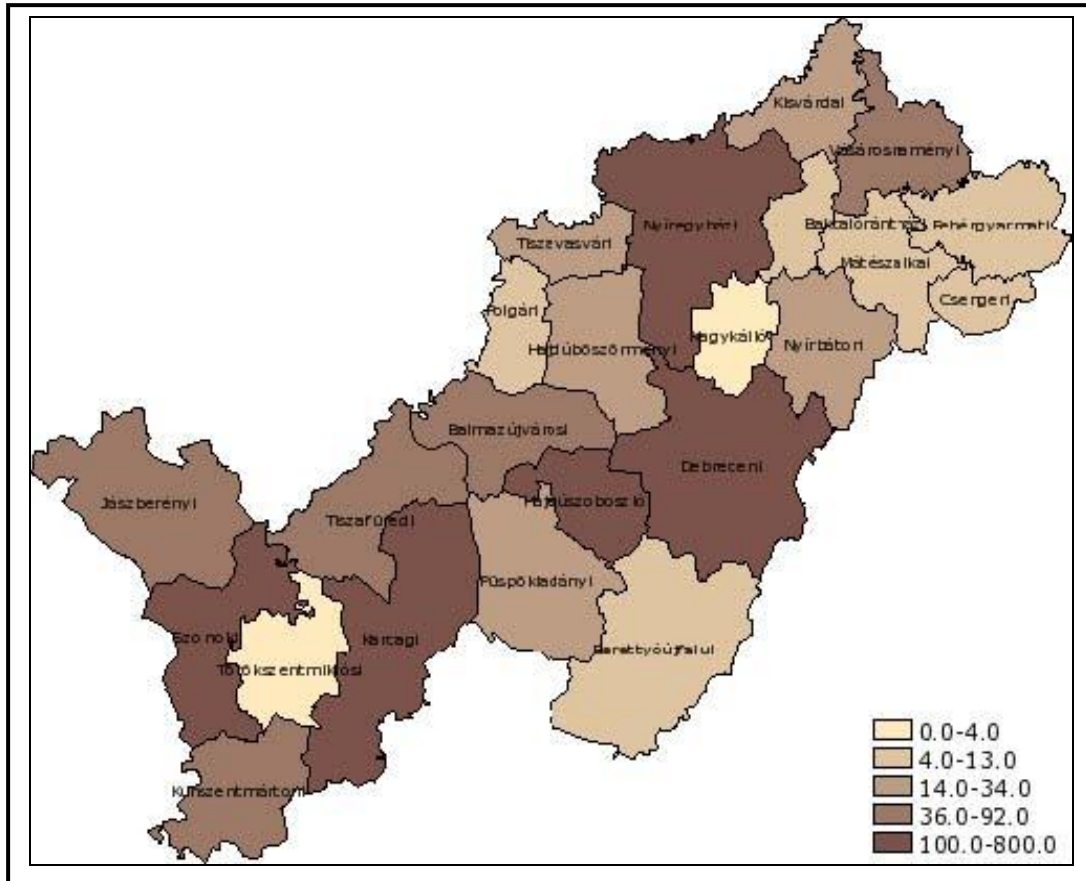
Adatcsoport	Leírás	Öcsöd	Szelevény	Tiszainoka	Tizsakürt	Tizsasas	Martfű
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozások száma (év végén) 2009 (db)	101,	33,	12,	43,	63,	98,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált mellékfoglalkozású vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozások száma 2009 (db)	10,	5,	2,	7,	3,	73,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált mezőgazdasági szövetkezetek száma (év végén) 2009 (db)	1,	,	,	,	2,	,
/Központi Statisztikai Hivatal (KSH)/Területi statisztikai adatok rendszere/2009/Gazdasági szervezetek	Regisztrált társas vállalkozások száma a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban (TEÁOR '08: C gazdasági ág) 2009 (db)	6,	1,	3,	2,	1,	24,

(19.sz. melléklet: HACS térség vállalkozások száma: 2009)

HACS térség adatai – Turizmus, 2009

Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer db) 2008

Forrás: KSH TSTAR

(20.sz. melléklet: HACS térség turizmus adatok: 2009)

5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája

1. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Turizmusfejlesztési Stratégiai Program / 2007-2013 /
2. Kunszentmártoni Kistérség Környezetvédelmi Programja /2009-2014/
3. Jász Nagy-Kun –Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció 2010.
4. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program /2010-2013/
5. Az Észak –Alföldi Stratégiai Régió Programja /2007-2013/
6. Tisza Stratégia megalapozása /2010/

5.7 Fenntarthatósági alapelvek

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia gazdaságfejlesztési és munkaerő foglalkoztatást javító és fenntartó céljai mellett elősegíti a Magyarországon egyedülálló mezőgazdasági és természeti adottságok (vízi élőhelyek, holtágak, ártéri erdők, élő vizek, fertők, kunhalmok) megőrzését, a kulturális hagyományok és az épített örökség megőrzését. Célunk a vidék népességmegtartó erejének erősítése, a vidék vonzerejének erősítése és a vidéki életmód népszerűsítése, illetve az ezekre épülő turizmus fejlesztésére. Alulról induló kezdeményezésként fontos, hogy a helyi munkaerő és a helyben élő lakosság teremtsen meg a létfenntartáshoz szükséges alapfeltételeket.

A stratégia és az abban foglalt fejlesztések törekszenek arra, hogy mérsékeljék a mezőgazdaság okozta kedvezőtlen környezeti károkat, a szennyeződések, hulladékok kibocsátását más szektorokban is. Fontos az újrahasznosítás elterjesztése és az innováció. Kiemelt cél a helyi, egyedi termékek létrehozásának elősegítése, piacra jutásuk támogatása. Azonos feltételeket biztosítunk a térségi szereplők számára a támogatások igénybevétele során és a munkahelyteremtés során. A versenyegyenlőség biztosítása az egyes vállalkozói szektorok között fontos. A stratégia kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra, úgymint a romák, a nők, a tartósan munkanélküliek és a pályakezdő fiatalok számára. Az egyes vidékfejlesztési döntésekben a civil, szakmai és közszféra szervezetek részvételét biztosítjuk.

